

ОБЩИНА АКСАКОВО

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2013 г.

АПРИЛ, 2005 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. УВОД

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

- 1.1. Природни условия и ресурси
- 1.2. Биологично разнообразие и защитени територии
- 1.3. Културно-историческо наследство

2. ДЕМОГРАФСКО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

- 2.1. Човешки ресурси, икономическа активност и динамика на населението
- 2.2. Етнически състав на населението
- 2.3. Възрастова структура на населението
- 2.4. Безработица
- 2.5. Образователна инфраструктура
- 2.6. Здравеопазване
- 2.7. Социални грижи
- 2.8. Култура и спорт

3. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ – ФАКТОРИ И ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ В ОБЩИНАТА

- 3.1. Промисленост
- 3.2. Селско стопанство
- 3.3. Туризм

4. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОКОЛНА СРЕДА

- 4.1. Транспортна инфраструктура
- 4.2. Енергийна система
- 4.3. Водостопанска инфраструктура
- 4.4. Канализационна мрежа
- 4.5. Топлоснабдяване
- 4.6. Газоснабдяване
- 4.7. Териториален анализ и перспективи
- 4.8. Осигуреност и устройствени планове
- 4.9. Екологични условия

5. ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ

- 5.1. Собствени приходи и субсидии от Централния бюджет
- 5.2. Състав и структура на собствените приходи
- 5.3. Структура на разходите по функции.
- 5.4. Структура на разходите по видове

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

6. ВИЗИЯ

- 6.1. Стратегически цели за развитие на Общината
- 6.2. Индикативна финансова таблица
- 6.3. Изпълнение, наблюдение и актуализация на общинския план за развитие
- 6.4. Ред и начин за осигуряване на информацията и публичност на плана

I. УВОД

Общинският план за развитие е дългосрочен планов документ, изработен за периода 2007-2013 г. съгласно Закона за регионално развитие. Същия е разработен като анализ на досегашното състояние на общината и като проект за развитие на община Аксаково за периода 2007г. – 2013г. и по съдържание, съставлява актуализация на стратегията за развитие на община Аксаково 2000-2006г., която е разработена в съответствие със Закона за регионалното развитие и определя целите, приоритетите, мерките и дейностите за развитието на общината и финансовите ресурси за реализация на проектите за този период.

Разработването на плана за развитие на община Аксаково е в съответствие със специфичните дългосрочни цели и приоритети, заложи в стратегията за развитие на област Варна 2007-2013 г.; приетите от Общински съвет Аксаково – програма за опазване на околната среда и стратегия за развитие на селското стопанство.

При работата по плана за развитие бяха създадени пет работни групи, в които взеха участие представители на общинска администрация и Общински съвет. Работните групи са следните:

А. Работна група в насока – образование, култура, вероизповедание:

Б. Работна група в насока – общинска собственост, териториално изграждане, земеделие:

В. Работна група в насока – инвестиции и инфраструктура:

Г. Работна група в насока – здравеопазване, социално подпомагане, трудова заетост, екология:

Д. Работна група в насока – транспорт и далекосъобщения:

Работните групи събраха информация и изготвиха анализ на социално-икономическото положение в община Аксаково, въз основа на който се определиха приоритетите, целите и мерките за развитие.

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

1.1 Природни условия и ресурси

Релеф

За характеристика на релефа са използвани всички досегашни разработки на дадената територия, географското райониране на България, физико - географски карти на страната и релефна карта на общината в мащаб 1 :25000 (с хоризонтали през 25 м.)

Според физико - географското райониране на България, община Аксаково се намира в източната част на Дунавската равнина и носи белезите на хълмисто - платовидния ѝ релеф.

Основната част от територията е *заета* от Добруджанското и Франгенското плато. Южните склонове на Добруджанското плато стръмно се спускат към Варненската низина. В най – голямата си височина платото достига до 200 м.н.м.р. Дълбоко в платото е всечена река Суха река, която разнообразява иначе равнинния релеф. Наклонът на платото бележи посока север.

Югоизточната част на общината е заета от Франгенското плато, което е естествено продължение на Добруджанското. Тук то е в по-успокоените си форми и височини , по - равно и само на места достига до 350м.н.м.р височина. На изток постепенно преминава в Причерноморската низина, както и в разширената долина при устието на река Батова. Тук наклоните на терена са значителни.

Голямо е разнообразието на релефа при каньоновидната долина на р.Батова.

Реката се е врязала в платото, като е образувала изключително нехарактерна за монотонния характер на платото долина.

В югозападната си част община Аксаково включва част от Варненската низина, формирана край Варненското езеро - лиман. Добруджанското плато стръмно се пуска към нея, при което наклоните достигат до 29 %.

Селищната мрежа е разположена на платото и малка част - по долината на Батова. Единствено с.Аксаково и с.Игнатиево са разположени в най ниската част на Добруджанското плато, там където релефът се успокоява и преминава във Варненската низина.

Полезни изкопаеми

Основните полезни изкопаеми, установени на територията на община Аксаково са от групата на нерудните.

Находища на пясъци са установени по долините на Ботевска река под с. Крумово и при с. Ботево, за които не са правени геоложки проучвания за установяване на запасите и определяне на качеството им.

Край с. Осеново са установени запаси на пясък, годни за строителни разтвори. Не се експлоатира поради свлачищния характер на терена.

Край пътя гр. Аксаково - Суворово има находище на пясъци, които не се експлоатират, поради наличната над тях покривка от здрави, дебелослоести варовици. Качеството на пясъка не е много добро - подходящ е за строителни разтвори.

Между селата Игнатиево, Припек и Слънчево се намират находища на диатомитни глини (кизелгур), като в момента се разработват само тези около с. Припек. Суровината се употребява главно за нуждите на циментовия завод в Девня.

Край с. Крумово се намират запаси от глини, които са суровина за получаване на керамзит. Същият има добри топлоизолационни свойства.

Климат

Голямата територия на община Аксаково, нейните доста разнообразни релефни форми, както и различната отдалеченост от морето на отделните ѝ части създава условия за доста големи различия в климата.

Много малък излаз на Черно море, малка част от крайезерната низина, голямата територия покрита от плата и то значително хълмисти - това са основните релефни белези на общината, които обуславят разнообразие в микроклиматичните условия. Липсата на метеорологични до голяма степен затрудняват оценката на климата.

Климатът на източната и южната част на общината, където са и най - ниските ѝ терени (по крайбрежието на морето и Варненското езеро) се проявява като морски. Основната част от територията ни обхваща главно Франгенското и Добруджанското плата. Там климатът е умерено-континентален.

Средногодишните температури на въздуха в крайбрежната Черноморска част от общината са около 12 градуса, като на височинната част на платото тя е по - ниска - около 11 градуса. Най - високите абсолютни температури са измерени край морето - 41.4 градуса, а най ниските на платата -25.7 градуса. Средногодишните температури са от порядъка на 24 градуса. На платото те са по-ниски -3 градуса.

Мъгли се появяват през около 33 дни в годината при видимост малко под 1000 м. Редки са случаите, когато в резултат на мъгла видимостта спада до няколко десетки метра. Мъглите са особено характерни за долината на езерото.

Дни с гръмотевици и бури не са често явление – около 19 дни в годината. Вероятността от тях се отнася към месеците май, юни, юли и август.

Вероятността да се появи снежна покривка започва от 13 ноември и продължава до 12 април.

В низинните части този период е скъсен с няколко дни. Върху продължителността

на задържане на снежната покривка сериозно влияние оказва морето, което през зимните месеци не е успяло напълно да изстине, смекчава температурите на въздуха и стопява бързо снежната покривка. Поради това, дните със снежна покривка в източната и южната части на общината са най-малко за цяла Североизточна България - 16 дни, от които 59% има вероятност тя да се задържи един - два дни, а вероятността тя да се задържи 7 - 1 дни е 1%. За платовидната част тези данни са значително по - различни. Тук годишно има средно 23 дни със снежна покривка.

Преобладават ветрове със северна и западна компонента. Това е характерно особено за ниските части на общината, при това, през летните месеци и пролетта силно се увеличава дялът на източните и югоизточни ветрове. На платото, поради откритостта на района, през цялата година се наблюдават северни и североизточни ветрове, но през пролетта и лятото се усилва дялът и на югоизточните ветрове.

Почви

Като цяло може да се каже, че поземлените ресурси на община Аксаково са добри, както в количествено и структурно отношение, така и в качествено отношение. Почвообразуващите скали в района са предимно глинест лъос и по-малко типичен лъос, върху които са образувани предимно излужени черноземи, карбонатни черноземи и чернозем-смолници, които се характеризират с по-високо количество хумус /3,4%/ и по - тежък механичен състав.

За характеристиката на почвите са използвани проучванията на специалисти от института по почвознание и агрохимия "Н. Пушкарров" София, както и досегашните разработки на територията. Преобладаващите почви са черноземи и сиви горски във всичките им разновидности.

Черноземните почви значително са разпространени в землищата на гр. Аксаково и селата Игнатиево, Слънчево, Доброглед, Кичево и Климентово. Имат слабо, до средно мощен хумусен хоризонт, като хумусното съдържание е от 3 до 3.5 %. Механичният състав е средно до тежко песъкливо - глинест, имат рохкав строеж, добър въздушен и топлинен режим, лесно се обработват. Въпреки добрата водопроникливост имат слаби водозадържащи свойства и съответно влошен воден режим. Реакцията им е алкална.

Типичните черноземи имат почти същите свойства, както карбонатните, поради което са в една агропроизводствена група. В община Аксаково са слабо разпространени в селата Слънчево и Припек. Карбонатните и типичните черноземи са подходящи за отглеждане на култури с вегетационен период, съвпадащ със зимно - пролетния максимум на почвената влага.

Излужените черноземи се срещат в землищата на селата Осеново, Доброглед и Изворско. Имат мощен хумусен хоризонт - 40-80 см. при неерозирани и 30 - 35 см. при ерозирани почви. Хумусното им съдържание е от 1.6 до 3.8 %. Механичният им състав е глинесто песъклив, имат алкална реакция, средно висока водозадържаща способност и добра снабденост с азот. Подходящи са за отглеждане на почти всички култури, особено тези с по-дълъг вегетационен период - царевица и слънчоглед.

Оподзолените черноземи са характерни за землищата на селата Изворско, Въглен, Кичево, Климентово, Ген. Кантарджиево. Имат хумусен хоризонт - 30 - 60 см, слабо до средно кисела реакция, добре са аерирани, имат средна водопроникливост и водозадържаща способност. При влажно време стават лепкави и трудно се обработват, а при сухо време се спичат, поради това не са подходящи за кореноплодни растения. Подходящи са за пшеница, царевица, слънчоглед и люцерна.

От сивите горски почви са разпространени само тъмно сивите. Те заемат територии в землищата на селата Водица, Засмяно, Зорница, Любен Каравелово, Ботево, Крумово, Въглен, Кап. Радево, Яребична, Доброглед и Ген. Кантарджиево. Имат плитък - 40-45 см. хумусен хоризонт, от 1.5 до 2 % хумусно съдържание в него, средно до тежко песъкливо - глинест механичен състав, слабо кисела реакция. През влажно време се мажат и лепнат, а при суша се спичат. Подходящи са за отглеждане на

царевица, люцерна, слънчоглед, фий, костилково-овощни насаждения.

Останалите типове почви са незначително представени и нямат важно място в разглежданата територия.

Районът на община Аксаково има силно изразен селскостопански характер и играе важна роля за задоволяване на част от потребностите на един такъв голям консумативен център, какъвто е гр. Варна с прилежащите към него курортни комплекси.

Водни ресурси

Водните ресурси на територията на общината са незначителни.

В Черно море директно се вливат р.Батова и р.Осеновска.

Във Варненското езеро се вливат Харамийското дере и Игнатиевското дере. Губят водите си две дерета - Аксаковското и Слънчевското. Река Суха се влива в р. Дунав.

Река Батова - извира от територията на Аксаковската община. Напуска границите на общината югоизточно от с. Прилеп. Влива се в Черно море. Дължината на реката е 39 км, в границите на общината е 18 км. Водосборната област е 339 кв.км, в границите на общината 150 кв.км. Модул на оттока - 2,28 л/сек/км². Среден отток 340л/сек. Максимално водно количество при 1,10 и 20% обезпеченост е съответно 100, 50 и 35 м³/сек. Времетраенето на пълноводието е 4,5-5,5 месеца, а на маловодието 3-4 месеца. Плаващите наноси са около 2 кг/м³ (I-ва категория до първото населено място, след това II-ра до вливането ѝ в Черно море.

Река Осеновска - дължина 10,5 км, в границите на общината 8,5 км. Водосборна област - 83 км², а в границите на общината 60 км². Модул на оттока - 1,3 л/сек/км². Среден отток 80 л/сек. Максимален отток при 1,10 и 20% е съответно 60,30 и 20 м³/сек. Времетраенето на пълноводието е 4,5-5,5 месеца, а на маловодието 3-4 месеца. Плаващите наноси са 1-2 кг/м³ (II категория).

Река Суха - извира от с.Изгрев, навлиза в границите на общината при с.Зорница и я напуска при с. Ново Ботево. Дължина 126 км, в границите на общината около 27 км. Водосборна област 2404 км², в границите на общината 241,4 км². Модул на оттока - 2,34 л/сек/км². Среден отток - 552 л/сек. Максимален отток при 1,10 и 20% обезпеченост е съответно 120,60 и 45 м³/сек. Времето на пълноводието е 4,5-5,5 месеца, а на маловодието 3-4 месеца. Плаващите наноси са 1,3 кг/м³. (I-ва категория до първото населено място, след това II-ра до гр. Добрич, след града е III-та категория до вливането ѝ в река Дунав.)

Останалите дерета, захранвани от извори, са с дължина от 3,5 до 12 км. Водосборна област от 7,4 до 47км², модул на оттока от 0,75 до 2,0 л/сек/км², среден отток от 5 до 94 л/сек, максимален отток при 1,10 и 20% обезпеченост е съответно 22-55, 11-27 и 8-20 м³/сек. Времетраенето на пълноводието е 4,5-5,5 месеца, а на маловодието 2-3 месеца. Плаващите наноси са от 1 до 3 кг/м³.

По физико-химичен състав водите на реките и деретата са хидрокарбонатни-калциево-магнезиеви, пресни и твърди.

На територията на общината са изградени 5 язовира

№ по ред	Язовир и населено място	Захранващи източници	Залята площ, дка
1	“Крумово” – с. Крумово	Дере – приток на река Суха	30
3	“Засмяно” – с. Засмяно	<u>Приток на река Суха</u>	246
4	“Осеново” – с. Осеново	Река Осеновска	23
5	“Л. Каравелово” – с. Л. Каравелово	Приток на река Суха	104
6	“Ботево” – с. Ботево	Река Суха	350

На територията на общината има и дълбоки сондажи с термална вода – температура от 30 до 50 °С и дебит:
-Орешак при ПС “Батова” – 40 л/с;

- Аксаково 30 л/с;
- Игнатиево 40л/с;
- Любен Каравелово – 20л/с.

От тях за питейно водоснабдяване е използван известно време само този при ПС “Батова”, но поради високото съдържание на сероводород той е изключен от системата. Останалите се използват за оранжерии и др. селскостопански цели.

Изключителното разнообразие в литоложкия характер на седиментите, които изграждат Варненския район и неговите структурни особености, обуславя наличието на различни по тип и характер подземни води. В хидрогеоложко отношение те се отнасят към т. нар. Варненски артезиански басейн. Най-голямо значение имат подземните води формирани в няколко водоносни хоризонта и комплекса; малмоваланжки водоносен хоризонт, баремаптски водоносен хоризонт; среднонеоценски водоносен хоризонт; горноеоценски водоносен хоризонт; миоценски водоносен комплекс и кватернерни води. Условието на залягане на фашиалното постоянство в литоложкия състав обуславя формирането на термоминерални води само в източната част на малмоваланжкия и средноеоценския водоносни хоризонти. По мощност, по статически запаси, по динамични и експлоатационни ресурси малмоваланжкия водоносен хоризонт представлява най-водообилния и перспективен хоризонт. Този хоризонт се характеризира с блоков строеж, обусловен от тектонски нарушения, като отделните блокове са претърпели различни по знак движения. Малмоваланжкия хоризонт е представен от варовици и доломити, значително напукани, окарстени. Отделните блокове в малмоваланжкия хоризонт са свързани помежду си по тектонските дислокации и сателитни на тях .

Областта на подхранване на малмоваланжкия водоносен хоризонт има значително разпространение, предимно в западната и североизточна част на района.

Дренирането на водоносния хоризонт се извършва предимно в обсега на разломни дислокации по естествен и изкуствен път (чрез сондажи). Естественото разтоварване на подземните води от зоната на активния водообмен е двустранно - чрез извори при подпор на водоносния хоризонт с водоопорни мергели, от подводни извори във Варненското езеро и в морето и чрез подземно изливане на води в терасните отложения на р. Девненска и р. Провадийска.

Изкуственото разтоварване на подземните води се извършва чрез структурни сондажи в близост с тектонски нарушения или в крайбрежната ивица.

По физико-химичен състав водите от малмоваланжкия водоносен хоризонт са пресни до слабо минерализирани (минерализацията е от 0.6 до 0.7 г./л.) с преобладаване на калциев и магнезиев хидрокарбонат.

На територията на общината няма известни източници на *минерални води*, използвани за лечебни или други цели. Липсват *естествени езера*.

Поземлени ресурси

Поземлените ресурси са важна предпоставка за развитието на селското и горското стопанство, туризма и рекреацията.

Общата площ на територията на община Аксаково е 460 536 дка.

Земеделските територии заемат общо 313 200 дка, като относителния им дял е по-висок от средния за страната (58,7%). Потенциалите на земеделските земи се оценяват като предпоставка за приоритетите в развитието на общината, един от които е свързан с формирането на модерен аграрен сектор.

Обработваемата земя в земеделските територии е с обща площ 255 596 дка. Най-голям дял заемат нивите – 228 688 дка . Трайните насаждения заемат 8 517 дка площ, мери и пасища – 18 089 дка и други обработваеми земи – 302 дка. Пустеещите, необработваеми земи са 57 604 дка.

Начин на ползване	Общо дка.
Земеделски територии	313200
Горски територии	114810
Населени места и други урбанизирани територии	23800
Водни течения и водни площи	2012
Територии за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци	638
Територии за транспорт и инфраструктура	6076
ОБЩА ТЕРИТОРИЯ	460536

Източник: "Баланс на територията на община Аксаково по землища към 31.12.2000г."

Горските територии с площ 114 810 дка заемат 24,9% от територията на общината, което е по-нисък % от средния за страната /33,6/.

Населените места и другите урбанизирани територии заемат 23 800 дка площ (5,2% при средно за страната 5,0%).

Водните течения и водните площи, с 2 012 дка площ, заемат 0,44% от територията на общината, което е много под средния % за страната /1,8/.

Териториите за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци /0,14%/ и териториите за техническа инфраструктура /1,3%/, са с най-малък относителен дял /колкото средните стойности за страната/.

Една от възможностите за провеждане на целенасочена политика от общината е рационалното използване на земеделските земи, чиято собственост не е възстановена по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) и съгласно този закон те се стопанисват и управляват от общината. След изтичането на 10-годишен срок от влизането в сила на плановете за земеразделяне тези земи стават общинска собственост.

1.2 Биологично разнообразие и защитени територии:

Гори

На територията на Общината има 115 730 дка горски фонд, който заема 24,52% от територията на община Аксаково. В границите му попадат гори от две горски стопанства: горско стопанство Варна и горско стопанство Суворово, като по - голям дял имат тия от Варненското стопанство - 70,8%.

Териториално горите са събрани в два големи комплекса - "Батова" и този покриващ западната част на Франгенските възвишения. Горите са главно нискостеблени широколистни насаждения от долния лесорастителен пояс. Най- разпространени са цер, благун, келяв габър, ясен, липа и други. Въпреки, че 32,55% от целия фонд са гори със стопанско предназначение, такова не може да се отчете.

Поради това и заради близостта на курортните комплекси, трябва да се търси допълнителна възможност за увеличаване на дела на курортните гори и лесопаркове.

Горският фонд се състои от стопански и специални гори. Специалните гори са представени от:

1. Природен парк "Златни пясъци" –намира се в най-източната част от територията на общината.

Обявен е за защитена природна територия през 1943 г. Днес площта му е 1320,7 ха. Съгласно критериите на Световния съюз за защита на природата (IUCN) паркът е поставен в пета категория защитени територии.

Горските масиви на природния парк следват крайбрежната линия, обграждат курортния комплекс Златни пясъци и в южната си част се свързват с венец от курортни гори.

Релефът в парка е хълмист, с типично изразен свлачищен, стъпаловиден характер. Отвесни скални венци маркират границата между свлачищните терени и платото. От скалните венци в посока към морето, се спускат няколко стръмни била, сред които по-характерни са билото "Аладжа манастир-Горно герме", билото "Чиплак тепе-Златни пясъци" и "Калето-Бялата стена".

В южната част на парка се намират няколко естествени заблатени водни площи (мочури). Те се подхранват постоянно от подпочвените води, поради което и през най-горещите летни месеци не пресъхват. Средната надморска височина е 110 м, а най-високата точка в района на парка е 269.3 м.

На територията на природния парк са разработени пет туристически маршрута с различна сложност и продължителност, които преминават през стари чешми, кътове за отдих, места с очарователен изглед към морето.

Дирекцията на парка предлага специализирани водачи, образователни програми, алтернативни форми на туризъм, организира зелени училища.

1.1. Флора и фауна

Флората на ПП "Златни пясъци" включва около 500 вида висши растения. Сред тях най-голямо значение имат редките, застрашените и защитените видове, които за територията на парка са общо 21 вида.

Облика на парка се определя от дървесните и храстовите екосистеми, които заемат 90% от площта на парка. С най-голямо участие са смесените широколистни гори, в които преобладават келяв габър и дъбовете цер и благун. Срещат се и сребролистна липа, мъждрян, габър, брекиня, полски клен и др. Има растителни представители с лонгозен характер - полски ясен, цер, обикновен габър, бяла топола, елша, махалебка обрасли с увивна растителност. От тревистите видове се срещат хвоц, момкова сълза, салеп, петнист змиарник. Тук се срещат редки видове – тънкожилест пелин, плосколистно подрумиче, български клейстогенес и защитените видове като обикновена ефедра, български клейстогенес. Под защита са 20 редки и застрашени от изчезване растителни вида като снежно кокиче, кавказка иглика, орхидеи и др. В Природния парк "Златни пясъци" се срещат два вида земноводни, 8 вида влечуги, 78 вида птици и 25 вида бозайници. Сред разнообразието от влечуги защитени са смок мишкар, голям стрелец, костенурки. От птиците най – често се срещат косове, дроздове, синигери, кълвачи, сойки обикновен мишелов и др. От хищните птици се срещат обикновен мишелов, голям ястреб, бухал, горска улулица и др. В постоянните водни площи се срещат зеленонога водна кокошка, зеленоглава патица, и др. От бозайниците се срещат сърна, благороден елен, дива свиня, катерица, белка, заек и др. Сред

защитените бозайници са таралеж, златка, прилепи.

Голямо е разнообразието от насекоми. Сред най-атраktivните са еленовият рогач, а по откритите площи - пеперудите лястовича опашка, адмирал, копривна пеперуда и др.

1.2. Културно наследство

Културно-историческото наследство обхваща широк период – от античността до късното Средновековие. В природния парк се включват музейният обект Аладжа манастир, обявен за Национален паметник на културата през 1957 г., “Катакомбите” (на 800 метра югозападно от Аладжа) - голяма група пещери, разположени на три различни равнища и именувани така от археолозите братя Шкорпил, базилика и късноантична крепост от 4-7 век в местността “Калето” и останки от славянско селище – открити в района на Козгун чешма.

1.3. Туризм

За удобство на посетителите са оформени кътове за отдих с декоративна растителност, беседки, пейки, маси, заслони и плочирани алеи.

В композицията на парка се налагат три паркови центъра с различна насоченост и характер. Първият парков център се оформя около историческото място Аладжа манастир. Вторият парков център се оформя около заведението в обслужващата сфера недалеч от Управлението на кк кк.Златни пясъци. Третият парков център е около Вилно селище “Кукери”.

На територията на парка са изградени 10 броя паркинги с общ капацитет 135 леки автомобили. Пред Аладжа манастир има спирка на обществения транспорт.

2. Курортни гори – разположени са в землищата на град Аксаково, с.Игнатиево, с.Доброглед, с.Припек и с.Слънчево. Широколистните са издънкови от цер, благун, габър, акация, а иглолистните са от чер бор. Широколистните курортни гори възлизат на 16 000 дка, а иглолистните – 4 100 дка. Всички курортни гори са с висок екологичен ефект и с добри възможности за естествено развитие и възпроизводство.

3. Защитни гори – ловни райони. Териториалното им разположение е в землищата на селата Долище и Яребична. Състоят се от широколистни издънкови видове - цер, благун, габър и бук.

4. Защитни гори – вододейна зона. Разположени са в землищата на Орешак,

Куманово, Долище и се състоят от габър, бук и цер.

Стопанските и защитни гори са преобладаващи в цялостния горски фонд на общината. Разпространени са в землищата на селата Ген. Кантарджиево, Осеново, Крумово, Зорница, Засмяно, Ботево, Водица и Л. Каравелово. Състоят се от габър, цер, акация, бук, благун, чер бор и др.

Защитени територии

За опазване на биологичното разнообразие в екосистемите в района и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни и забележителни обекти на неживата природа и пейзажи, за защитени територии в община Аксаково са обявени:

Побити камъни - Каменната гора е уникален природен феномен по-известен като "Побитите камъни", име напълно отговарящо на действителността. Това е завладяващ ансамбъл от каменни колони високи до 10 м, кухи или плътни цилиндри, пресечени конуси, различни по форма и големина скални блокове и множество каменни късове разпилени по целия комплекс. Каменните гори в Аржентина и Индия са много по-скромни. Местността се намира на около 1 км от с.Слънчево – съставно село на община Аксаково.

В радиус от 3 км са разположени 7 различни групи. Най-внушителната е Дикилиташка група, където могат да бъдат преброени над 300 различни по големина колони разположени в основното разкритие (ивица с дължина 850 м и широчина 120 м) и около 50 структури в по малко петно на юг.

Учените отдавна водят спор за произхода на този природен феномен. В днешно време преобладава мнението за неговата неорганична природа. Учени са открили всъщност, че това са геоложки образувания, някои на възраст от 50 млн.години. През миоцена морските води нахлули по тия места и в продължение на хилядолетия морската стихия е извайвала причудливи форми.

Пясъците и оскъдната растителност придават на местността пустинен характер. Особено ефективна е гората при залез, а на лунна светлина вида ѝ е направо вълшебен

1.3. Културно - историческо наследство

Исторически обекти

Историческите обекти, находящи се на територията на община Аксаково в по – голямата си част са възпоменателни паметници и паметни плочи на бележити граждани от общината, дали своя принос за добруването на съгражданите си. Съществено значение имат и военните паметници на загиналите във войните – 1912, 1913, 1944г..

Религиозни обекти

- Енорийски православен храм "Св. Успение богородично", гр. Аксаково - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Троица", с. Игнатиево - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св.Вознесение господне", с. Слънчево - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Троица", с. Изворско - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Арахангел Михаил", с. Зорница - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Николай", с. Л. Каравелово - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Арахангел Михаил", с. Новаково - действащ храм.

- Енорийски православен храм "Св. Димитър", с. Крумово - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Пророк Илия", с. Вълген - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Вознесение господне ", с. Яребична - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Дух ", с. Куманово - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св.Георги ", с. Кичево - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Пророк Илия ", с. Орешак - действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Св. Константин и Елена", с. Климентово-действащ храм.
- Енорийски православен храм "Св. Спас ", с. Ген. Кантарджиево - действащ храм.

Манастирски комплекс "Св. Марина", з-ще с. Ботево - четириъгълна крепостна стена с пет кули, триабсидна, трикорабна кръстокуполна църква /10-14 век / със запазен частично стенопис. Възстановена църква през 2000 г. - действащ храм.

Археологически паметници

Крепостта „Михлюз кале” е с площ 10 дка и е разположена на стръмния южен край на Франгенското плато, на около 1.5 км северно от Аксаково, сега залесена местност. В подножието на крепостта от юг, съществуват следи от средновековно селище съществувало там до XIX век, под името Михалич. За първи път най-вероятно тази крепост е спомената като замък Михалич от Немския поет Мартин Бехайм през XV век във връзка с похода на Владислав Варненчик и Янош Хуняди от 1444г. Крепостта е доста добре запазена, факт, който я прави, при едно подходящо консервиране АТРАКТИВЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТ, още повече, че е в близост до Варна и курортните комплекси – но за сега достъпа е ограничен.

В с. Осеново се намира историко-археологическа ценност - отломък от римска стена в местността „Калето”. Все още обекта - общинска собственост, не се посещава от туристи, тъй като самия той не е пригоден за посещения. Представлява своеобразен културно-исторически резерв за общината и последващото му развитие ще подобри визията за граждани на общината, както за наши и чужди туристи.

2. ДЕМОГРАФСКО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

2.1. Човешки ресурси, икономическа активност и динамика на населението

Данните от проучването на динамиката на населението от 1946 до 1994 г. по периоди между две преброявания показват, че населението на община Аксаково до 1965 г. намалява, в периода 1965-1975 г. нараства и в периода 1975-1985 г. отново намалява. През периода 1985-1994 г. населението на общината нараства със средногодишен темп 0,78% при средногодишен темп за Варненска област с отрицателна стойност - 0,83%

Естествен и механичен прираст на населението.

Динамиката на населението е резултат от естествения и механичния прираст. За периода 1986 - 1994 г. естественият прираст на населението в община Аксаково е отрицателен - -2.8‰ при 13.6‰ раждаемост и 16.4‰ смъртност. Раждаемостта от 14.0‰ в началото на разглеждания период спада на 10.8‰ в края. В около 60% от населените места /Ботево, Доброглед, Долище, Засмяно, Зорница, Климентово, Крумово, Новаково, Орешак, Осеново, Припек, Радево и Яребична/ почти липсват раждания през този период. Сравнително висока раждаемост има в селата Изворско, Л. Каравелово и Игнатиево ($20\text{--}25\text{‰}$), Вълген (12.8‰) и в центъра на общината гр. Аксаково - 10.4‰ .

За периода 2002-2004г. динамиката на населението в резултат на естествения прираст има следните параметри:

- 2002г. - Раждаемост – 13 на хиляда, смъртност – 11 на хиляда;
- 2003г. - Раждаемост – 11 на хиляда, смъртност – 11 на хиляда;
- 2004г. - Раждаемост – 11 на хиляда, смъртност – 12 на хиляда;

За годините в периода 2002-2004г. раждаемостта спада.

С положителен естествен прираст за последният период 2001г. – 2004г. са населените места от общината - гр. Аксаково и селата Вълген, Игнатиево, Изворско и Л. Каравелово. Механичният прираст за същия период е положителен. С положителен механичен прираст са всички населени места, вкл. и гр. Аксаково.

Така от подробния анализ на естествения и механичния прираст населените места в община Аксаково могат да бъдат групирани по следния начин:

Населени места, увеличаващи броя на населението си в резултат на:

- положителен естествен прираст, превишаващ механичния отлив - с.Игнатиево и с. Л. Каравелово;

- положителен естествен и положителен механичен прираст – гр. Аксаково, с. Вълген, с. Изворско, с.Игнатиево и с. Л.Каравелово;

- положителен механичен прираст, превишаващ отрицателния естествен прираст - селата Доброглед, Засмяно, Зорница, Кичево, Новаково, Припек, Радево, Слънчево, Яребична, Куманово и Крумово.

Така през 1999 г. населението на община Аксаково възлиза на 17 754 души. В петте населени места с положителни тенденции на демографско развитие е съсредоточено над 75% от населението, като само в центъра ѝ - гр.Аксаково, то е около 40%.

2.2. Етнически състав на населението.

Проучванията за етническия състав на населението на община Аксаково, е че 90.2% от обитателите са българи, 6.6% цигани, 1.5% турци и 1.7% други, което не е обективно според институциите, занимаващи се с проблемите на малцинствата. По неофициални данни в община Аксаково живеят около 7.2 хил. души от малцинствата. В селата Л. Каравелово, Изворско и Вълген 95% от населението е с малцинствен произход, от които 80% са безработни.

Обвързвайки направения дотук анализ по населени места с етническия състав на населението се вижда, че положителен естествен прираст, стабилен ръст на населението и прогресивна възрастова структура има само в центъра на общината - гр. Аксаково и населените места със съсредоточено население от малцинствата .

От анализа на демографските процеси се очертават следните основни **изводи**:

- През последните 9-10 години населението на община Аксаково нараства, макар и с много ниски темпове. Тази тенденция ще се запази и в перспектива като резултат, както на сравнително високия естествен прираст на населените места в близост до гр. Варна и по агломерационната ос Варна-Девня, така и на механичното нарастване на населението в селищата за индивидуален отдих в Батовската долина. Това е голяма по площ територия с малко население, богати почвени ресурси и специфичен климат, която в перспектива трябва да се развива като сериозен екологичен ресурс с производства и дейности, осигуряващи тила на курортните комплекси в крайбрежната част на общината и съседните общини Варна и Балчик.

- Еднообразният характер на производството /развитието главно на селско стопанство/, осигурява ниска заетост на населението, наличие на безработица, свободни трудови ресурси и висока подвижност на трудовите кадри, измерена с ежедневни трудови пътувания извън общината, които представляват резерв за развитието на приоритетна перспективна функция на общината.

2.3 Възрастова структура на населението.

Както за проучването на динамиката и прираста на населението, така и за проучване на възрастовия му състав е обхванат значително по-дълъг период - от 1975 г. насам, с оглед търсене на устойчивост или промяна в процесите на демографско развитие.

Възрастовата структура към 2003 г. (т.е. в периода 1975-1994г.) е запазила характера си на стационарна, но с тенденция на непрекъснато намаляване на относителния дял на населението в подтрудова възраст и нарастване на населението в надтрудова възраст.

Икономически активното население, формиращо се от заети и безработни, представлява около 56% от населението на общината.

Интерес представлява изследването на икономическата активност на трудова и надтрудова население, поради което и проучването е извършено в тази насока. Събраната информация показва, че около 80% от населението в трудова възраст е икономически активно и 20% - неактивно. Ако към последното се прибавят и безработните, се оказва, че почти 1/3 от населението в трудова възраст е незаето. По - значителен контингент незаето трудова население има в гр. Аксаково и селата Игнатиево, Л. Каравелово, Изворско, Вълген и Кичево .

Следователно в община Аксаково и то главно в описаните по - горе населени места може да се разчита на резерв от трудов ресурс.

По анкетни данни, безработните в община Аксаково са с нисък образователен ценз. Около 75% от тях са с основно и по-ниско образование, което предполага създаване и развитие на производства и дейности, изискващи по-ниска степен на образование и професионална квалификация.

Образователното равнище на населението на община Аксаково е ниско, около 65% от него е с по-ниско от средното образование. Такава е характеристиката и по населени места с изключение на гр. Аксаково, където с висше образование са над 5%, с полувисше – над 3% и със средно образование – над 35% от населението.

Обвързвайки направения дотук анализ по населени места с етническият състав на населението се вижда, че положителен естествен прираст, стабилен ръст на населението и прогресивна възрастова структура има само в центъра на общината гр. Аксаково и населените места със съсредоточено население от малцинствата.

2.4 Безработица

Данни за безработицата /средногодишни стойности/ Община Аксаково

Показатели	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.
Равнище на безработица(%)	12,81	19,22	17,73	17,16	14,06	13,49
Регистрирани безработни	973	1460	1347	1377	1128	1082
1. Жени	536	763	715	756	657	630
относителен дял (%)	55%	52%	53 %	55 %	58 %	58 %
2. Безработни до 29 години	340	518	455	547	425	360
Относителен дял (%)	35 %	35%	349%	40%	38%	33%
3. Образователна структура на безработните						
- с висше образование	34	48	42	44	42	38
- със средно образование	259	423	362	349	277	246
- в т.ч. със средно професионално образование	203	338	281	256	211	181
- с начално и по-ниско образование	681	989	943	984	809	798
4. Продължително безработни (над 1 година)	110	989	350	351	455	506

От анализа на демографските процеси се очертават следните основни изводи:

Тенденциите в развитието на заетостта и безработицата не показват съществени изменения през последните години. Наблюдава се запазване броя на заетите лица и равнището на безработица. Предвид спецификата на заетото население в туристическия отрасъл и съпътстващи го дейности, се наблюдават тенденции за лек спад равнището на безработица, както и увеличение на заетите през летния сезон.

Тази тенденция ще се запази и в перспектива като резултат, както на сравнително високия естествен прираст на населените места в близост до гр. Варна и по агломерационната ос Варна-Девня, така и на механичното нарастване на населението в селищата за индивидуален отдиш в Батовската долина.

Тенденцията на сближаване на показателите за раждаемост и смъртност ще се запази в близките 10 години, което в края на периода може да доведе до минимизиране на отрицателния естествен прираст и преодоляване тенденцията на намаляване на населението в резултат на естествените демографски процеси.

SWOT ANALIZ НА ДЕМОГРАФСКИТЕ ПРОЦЕСИ

Силни страни	Слаби страни
1. Положителен механичен прираст. 2. Сравнително еднородна етническа структура.	1. Намаление на раждаемостта в по-голямата част от общината. 2. Спад на населението в подрастващата възраст 5-15 години като бъдещ трудов потенциал и в активната трудоспособна възраст 35-55 години. 3. Застаряване на населението като цяло. 4. Наличие на нискоквалифицирана работна сила.
Възможности	Рискове
1. Привлекателност за заселване на чуждестранни граждани.	1. Продължаваща миграция на населението към други по-привлекателни региони. 2. Приток на нискоквалифицирана р. сила.

2.5 Образователна инфраструктура

Община Аксаково разполага с достатъчна мрежа от учебни заведения, с оптимална за досегашните потребности структура за общо образование. Предвид близостта на общината до гр. Варна може да се каже, че населението е обезпечено с учебни заведения за професионална и висша образователна степен.

Предучилищно образование

В общината има 8 детски градини, от които 7 целодневни (ЦДГ или ОДЗ) и 1 седмична ЦДГ. Въпреки намалението на деца в предучилищна възраст в някои от населените места, броят на функциониращите детски градини се запазва. За разлика от националната тенденция към намаляване, броят на децата в тези заведения се увеличава. Образователното ниво на детските учителки е високо.- с висше и полувисше образование.

Физическото състояние на фонда по експертна оценка не е задоволително, почти всички се нуждаят от основен ремонт. От обновяване се нуждае и материално – техническата база.

Училищно образование, Общински училища

През учебната 2004/5 г. в общината функционират общо 8 училища, всички

общински, от които - 1 начално, 6 основни и 1 средно общообразователно, като в тях учат към 2004-2005 – 1723 ученици, като намалението спрямо 2000 г. е 14 %. Тревожно е намалението на учениците в началните класове на обучение. Административната мярка (детски надбавки срещу удостоверение от училище) даде резултат, но не реши същностни проблеми - пределна бедност, риск и неудобства при транспортиране от села без училище. Таблицата по-долу показва изменението на учащите за периода 2000-2005 г.

Училище	Уч.год. 1999/2000	Уч.год. 2000/2001	Уч.год. 2001/2002	Уч.год. 2002/2003	Уч. год. 2003/2004	Уч. год. 2004/2005	Общо
СОУ гр.Аксаково	693	676	626	564	513	580	3652
ОУ с.Игнатиево	559	554	551	505	492	477	3138
ОУ с.Изворско	151	128	124	130	130	127	790
ОУ с.Водица	76	67	130	56	52	53	434
ОУ с.Въглен	159	169	159	157	144	128	916
ОУ с.Кичево	102	92	81	96	93	92	556
ОУ с.Л.Каравелово	227	238	213	245	231	234	1388
НУ с.Слънчево	36	36	37	30	29	32	200
Общо	2003	1960	1921	1783	1684	1723	11074

Повечето от преподавателите са с висше образование. Чуждоезиковото обучение е застъпено във всички училища от Общината. Материалната база осигурява възможност за нормален учебен процес, но има нужда от подобряване. В две училища от Общината –СОУ „Св.Кл.Охридски” гр.Аксаково и ОУ „Св.Кл.Охридски” с.Кичево са оборудвани компютърни кабинети с по съответно 11 бр. и 4 бр.компютри. В процес на оборудване са компютърни кабинети в училищата в селата Изворско, Л.Каравелово, Водица, Въглен и Игнатиево, за които са доставени общо 42 компютъра с цялостно оборудване.

Състояние на сградите

Физическото състояние на сградните фондове в преобладаващите случаи не е задоволително. Има нужда от основен ремонт на 4 училища. Шанс за намаляване на експлоатационните разходи особено за отопление дават провизиите на новия Закон за енергийна ефективност с преференциални кредити за топлинно саниране. Затворените селски училища се рушат в очакване на инициативи за нови функции. Отдых, туризъм, социални дейности, чисти производства - това са част от възможните/желаните/ дейности, които биха могли да се настанят във все още годната база на закритите училища.

SWOT ANALIZ В ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ПРОЦЕСИ

Силни страни	Слаби страни
1.Обезпеченост на образователния процес в със сграден фонд. 2.Близостта на големия град – Варна, водеща до обезпеченост на населението от средно професионално образование и висше образование.	1.Намаляване броя на учениците 2.Незадоволително състояние на сградния фонд. 3.Липса на професионално обучение на учениците 4.Липса на компютърна обезпеченост и комуникативност
Възможности	Рискове
1.Реконструкции на съществуващия сграден фонд 3.Компютърна и комуникативна обезпеченост на училищата	1.Закриване на учебни заведения в резултат на намаляващ брой ученици, поради ниска раждаемост и отлив към учебните заведения в град Варна.

2.6 Здравеопазване

Здравеопазването в общината е осигурено от мрежа на доболнична помощ. Предвид близостта на гр.Варна, населението на общината е обезпечено с болнична помощ в лицето на съществуващите в големия град болници, като в болница „Св.Анна”, община Аксаково има и процентно дялово участие с оглед обслужването на нейните граждани.

Доболничното обслужване се осъществява от 13 лекарски практики, 5 стоматологични практики, медицински център. **Проблем е навременното осигуряване на спешна здравна помощ в отдалечените села и тези без лекарски практики.** В допълнение, достъпът до здравни услуги е проблем за голяма група от лица без здравно осигуряване, особено в селата, където голяма част от населението не е здравно осигурено. Общината не разполага с преки нормативни и финансови инструменти за решаване на тези проблеми, но би трябвало да потърси свои решения.

Училищно и детско здравеопазване

Училищното детско здравеопазване се обезпечават от 1 лекар и 9 медицински сестри, които периодично обслужват общо 6 здравни кабинета, като в гр.Аксаково са 3 – по един в училището и детските градини, в с.Игнатиево по един в училището и детската градина и един кабинет в с.Водица.

За подобряване на ефективността от работата на медицинските специалисти и качеството на здравното обслужване на децата и учениците е необходимо обновяване на част от амортизираното медицинско оборудване в здравните кабинети и обезпечаване на всички общински училища и детски заведения с минимум едно медицинско лице на здравен кабинет.

Основни проблеми при здравеопазването се очертават материално техническата база, спешната медицинска помощ и детското здравеопазване.

SWOT – ANALIZ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> Добро обезпечаване на населението с лекарски практики за доболнична помощ Наличие на Медицински център за доболнична помощ в град Аксаково	<ul style="list-style-type: none"> Недостатъчно добро финансово обезпечаване на системата Остаряло оборудване и материална Неравномерно териториално разпределение на лекарските и стоматологични медицински практики Изоставане в областта на превантивната медицина Неравнопоставеност между публичните и частните лечебни заведения
Възможности	Рискове
<ul style="list-style-type: none"> Природни дадености за здравен туризъм	<ul style="list-style-type: none"> Липса на политическа воля и единомислие за стратегическото развитие на здравната система Противоречие във формите на финансиране Монополни отношения в задължителното здравното осигуряване Слабо развитие на доброволното здравно осигуряване

2.7 Социални грижи

Домашен социален патронаж (ДСП) като дейност съществува в Община Аксаково от 1987г. Първият патронаж е разкрит в с. Ботево и са предоставени социални услуги на 40 човека от селото. Към настоящият момент в домашния социален патронаж са обхванати 120 души. Необходимо е разкриване на обществена трапезария, като за целта е подготвен проект за кандидатстване към Социалноинвестиционния фонд. С разделението на бюджетите на местни и

делегиран от държавата дейности през 2003 г., Община Аксаково бе принудена да ограничи обслужваните лица и да намали текущите разходи, но реалните потребности са много по-големи. Причина за това обстоятелство е факта, че населението в общината старее и все повече хора се обръщат към услугите на ДСП. В същото време старите хора предпочитат да останат по домовете си, за което и ДСП е най-предпочитаната форма на социална услуга.

Основен проблем, задържащ развитието, увеличаването и разнообразието на социалните услуги на територията на община Аксаково е недостигът на *финансови средства*. Потребителите на социални услуги са в основната си част възрастни хора с ниски доходи или деца и хора с увреждания и в неравностойно положение и не са в състояние да поемат част от разходите на някои нови социални услуги.

Дирекция „Социално подпомагане“ община Аксаково осигурява социалното подпомагане на хората в неравностойно финансово положение.

Месечни помощи по ППЗСПП по видове семейства за периода Януари – Декември 2004г. за двучленни семейства, три, четири и повече членни семейства, или общо Месечна помощ по чл.9 от ППЗСПП – 620 лв. случая в т.ч. деца. Финансовата помощ е в размер 281 542 лв.

Еднократна помощ за същия период по смисъла и реда на чл.16 от ППЗПП за общо 41 случая е в размер на 5030лв.

Осигуряват се целеви помощи по ППЗСПП като за същия период януари – декември 2004г. са в размер на 43 788лв.

Дирекция социално подпомагане провежда успешно политиката на правителството за социално подпомагане, като основна и приоритетна задача е съвместната работа с Агенцията по заетостта и своевременно осигуряване на информация за крайнонуждаещите се намиращи се в работоспособна възраст и преориентацията им към активна заетост.

2.8 Култура и спорт

Култура

На територията на общината функционират 11 читалища, като по-значима дейност развиват читалищата в гр. Аксаково, с. Изворско и с. Игнатиево. Танцовите състави към тях са със създадени традиции, като основен белег е приемствеността. Читалищата получават множество покани за участие във фестивали и други прояви в страната и чужбина, но не могат да финансират тази дейност. Това намалява престижа на формациите и читалищата и не стимулира развитието и включването на нови деца. Друга основна функция на читалищата е поддръжка на библиотечния фонд. Основен белег е недостатъчна възможност за периодичното му осигуряване и обновяване.

В гр. Аксаково функционира Общински център за работа с деца, който организира редица дейности за ангажиране свободното време на подрастващите и спомага тяхното **културно развитие**.

Местни културни прояви в общината

Общински преглед на самодейността “Батова” – провежда се ежегодно в края на м. май.

Общински събор “Св. Марина” - провежда се ежегодно в края на м. юли.

Коледно надпяване с. Слънчево.

Празници – събори по населени места от общината.

Спорт

В община Аксаково функционират редица спортни клубове. Със своята дейност се

отличават футболен клуб “Аксаково”, включен във “В” републиканска футболна група и баскетболен клуб “Аталанта – Аксаково”, който активно участва в зоналните първенства.

Като цяло общината не е обезпечена с достатъчно спортни съоръжения и зали. Спортните обекти и съоръжения на територията на общината се нуждаят от финансови средства за поддържане и ремонт.

SWOT ANALIZ

Силни страни	Слаби страни
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наличие на културни организации- читалища. 2. Обособен сграден фонд. 3. Човешки ресурси с подходящо базово образование и професионален опит. 4. Гарантирано финансиране от държавния и общински бюджет. <p>Добри традиции и успешни практики в организирането на големи културни прояви.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Амортизиран сграден фонд и материално-техническа база. 2. Недостатъчна и неефективна форма на финансиране. 3. Липсва на мотивация в младите хора за културни дейности и липсва действителен пазар на труда в културната сфера.
Възможности	Рискове
<ol style="list-style-type: none"> 1. Децентрализация на финансирането. 2. Инвестиции в инфраструктурата. 3. Постигане на по-висок капацитет за намиране на алтернативно финансиране. 4. Механизъм за подпомагане на индивидуалното художествено творчество. 5. Развитие на предприемачеството в сферата на културата. 6. Обвързване на културните дейности с туристическата индустрия. 7. Промени в данъчното законодателство, които да стимулират дарителството и спонсорството в културните дейности. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Липса на солидно финансиране за капиталови разходи. 2. Намаляване на човешките и финансови ресурси за културни дейности поради структурни промени. 3. Продължаващото финансиране единствено на работни заплати, без да се обвързва с резултати от дейността. 4. Лишаване на все повече хора в малките населени места от право за достъп до култура.

3. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ – ФАКТОРИ И ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ В ОБЩИНАТА

Базирайки се на общото състояние на икономиката и икономическото развитие на община Аксаково, на основните програми и възможности (ресурсни, инфраструктурни и т.н.) на тенденциите и перспективите, които се очертават, и най-вече значението ѝ за общината, е необходим задълбочен анализ на икономическите процеси, за да се обобщят някои виждания за бъдещото ѝ развитие и организация.

Икономиката на всяка община има определяща роля за нейното развитие, независимо от нейните мащаби. За Община Аксаково, както и за всяка друга община, параметрите на икономиката се определят от множество фактори, предпоставки и условия. В конкретният случай нейната икономика се свързва с:

а/ цялостното развитие на националната икономика, икономиката на района и на съседните общини. Като се има предвид кризистната ситуация, в която се намира страната и в същото време настъпателното развитие на пазарните механизми у нас, трябва да се приеме, че те указват съществено влияние върху състоянието и развитието на икономиката в Общината. Външните икономически условия са предпоставка не само за развитие на отделните отрасли, производства и дейности, но и за формирането на тяхната структура, резултати, тенденции и перспективи;

б/ географското разположение на общината, което я поставя в зависимост от влиянието на сравнително по-силно икономически развити съседни общини, разполагащи с повече и по-добри пазари, капитали, човешки ресурси, транспорт и др. комуникации и т.н. Близостта на Община Аксаково до гр. Варна, представлява определен интерес за предприемачите, за натрупания капитал в съседната Община

Варна, а и за безработните.

в/ поминъкът на живеещото в Общината население, неговия предприемачески дух, изградената материално-техническа база, инфраструктура и други местни условия.

г/ в периода на прехода се наблюдава значителен спад в редица производства, ниска инвестиционна активност, нерационално и неефективно използване на съществуващата материално-техническа база, работна сила, намаляване на доходите и редица други неблагоприятни явления;

д/ съживяването на икономиката в Общината ще се влияе основно от нормализирането на пазарните процеси вътре в нея и в района, от развитието на туризма, за когото аксаковското селско стопанство, хранителната и леката промишленост са своеобразен икономически тил.

3.1. Промисленост

Промислеността в община Аксаково е слабо развита на фона на останалите общини от региона – Варна, Девня, Белослав. Промислените зони са съсредоточени в административния център на общината, обусловено от близостта до 300 хилядния град Варна. Същият фактор, а именно близостта с град Варна е причина за обособяването на промишлена зона в с.Яребична, с.Игнатиево и с.Слънчево. Развиват се отделни подотрасли на леката промишленост - хранително – вкусова, месопреработвателна, шивашка и др. Съществен потенциал съставлява и завода за производство на целофан и целофанови продукти, изграден в град Аксаково. Близостта до курортните комплекси – „Св.Св. Константин и Елена” и „Златни пясъци” предразполагат към разширяване развитието на мебелна промишленост и производство на строителни материали.

3.2 Селско стопанство

Районът на община Аксаково има силно изразен селскостопански характер и играе важна роля за задоволяване на част от потребностите на един такъв голям консумативен център, какъвто е гр. Варна с прилежащите към него курортни комплекси. Това го прави, съгласно Наредбата за критериите за определяне на районите за целенасочено въздействие и териториален обхват - район за растеж.

Поземлената територия на община Аксаково възлиза на 471 976 дка и общината е в първа група общини в района със стопанисвана земя над 300 000 дка. Обработваемата земя е 255 294 дка, в т.ч. съществуват 57 604 дка трайно необработваеми ниви.

Община Аксаково се нарежда сред общините с над 200 хил. дка обработваема земя. С най-много обработваема земя са следните населени места: Ботево, Крумово, Изворско, Игнатиево, Л.Каравелово, Ген.Кантарджиево.

Преобладаващата част от обработваемата земя представлява ниви.

Трайните насаждения в община Аксаково заемат 3% от обработваемата земя. Най-широко са застъпени трайните насаждения в землищата на гр. Аксаково и селата Слънчево, Игнатиево и Ген.Кантарджиево. От трайните насаждения преобладават лозята, които са с площ 6 710 дка.

От зеленчуковите култури най-разпространени са доматиите. На територията на община Аксаково, до с. Игнатиево се намира оранжерийен комплекс, който е един от най-големите във Варненска област.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМЯТА

ЗЕМЯ	ДКА	АРЕНДАТОРИ	Кооперации	ЧЗС
Общо стопанисвана	255 294	94 857	43 291	11 241
Лозя – винени	6 510	255	4 628	1 627

Лозя - десертни	220	180	40
Овощни градини	1682	1 076	606
Многогодишни насаждения	105	55	50
Мери, пасища	18 089		
Пустеещи земи	57 604		
в т.ч. пустеещи земи от последните 5 год.	18 747		

Състоянието на селското стопанство в община Аксаково не прави изключение от общото състояние на селското стопанство в страната като цяло. Селскостопанската земя като основен фактор на производство вече има своя реален собственик. От технологична гледна точка силно е нарушена структурата на обработваемата земя. Отглеждат се преди всичко култури, които изискват по малко жив труд и носят високи доходи, като се нарушава сеитбооборота. На много ниско равнище е прилаганата култура на земеделие. Животновъдството като подотрасъл е силно занемарен, за да не се каже почти унищожен, поради редица причини с предимно икономически характер.

Растениевъдство

Растениевъдството има ключово значение за развитие на селското стопанство. Наред с усъвършенстване производството на традиционни за региона култури: пшеница, ечемик, царевица, леща, слънчоглед, люцерна да бъдат застъпени с цел подобряване на сеитбооборота шафран, кориандър, градински грах, нахуд, тикви, селибум, еспарзета, фий, тревни смеси, етерично-маслени култури – резене, лавандула, жълт кантарион, маточина, мента, диланка, памук.

За тази цел се налага обновяване на машинния парк и създаване на бази за почистване и съхранение на селскостопанската продукцията във връзка с новите култури /етерично-маслени или многогодишни лекарствени растения/, включени в официалната сортава листа на Република България.

Трайни насаждения

При трайните насаждения се предвижда да се подобри качеството и здравното състояние на насажденията чрез спазване на изискванията за сертификация, за да се постигнат европейските стандарти; подобряване на механизацията на ниво ферма. Подобряването на напояването ще доведе до намаляване на производствените разходи на единица продукция като резултат от по-стабилните добиви. Това ще има положителен ефект върху доходите и условията на работа, като по този начин младите хора ще бъдат привлечени и задържани в земеделието. Повишаване ефективността на работата ще допринесе също и за по-добър достъп на фермерите до банково финансиране.

Лозарство

Традиционно за района е отглеждането на винени и десертни сортове лозя – в землищата на селата Слънчево, Припек, Игнатиево, Аксаково и Генерал Кантарджиево. Поради изтекъл амортизационен срок на използване на лозовите масиви е необходимо възстановяването им и създаване на нови насаждения от 1000 дка винени сортове.

Обновяването на лозовите насаждения от собствениците на лозови масиви е незначително, поради липса на финансови възможности, което обуславя нуждата от помощ по САПАРД както за собственици на лозя, така и за производители, които желаят да инвестират във възстановяване на лозови насаждения.

Съобразявайки се с изискванията на европейските пазари относно сортовия състав, следва да се обновят лозовите насаждения с винени сортове като: Шардоне, Юни блан, Траминиер, Ризлинг, Мавруд, Мерло, Каберне Совиньон. В тази връзка е заложено изграждане на изба.

Овощарство

Характерно за община Аксаково е отглеждането на кайсията. Тенденция е да се възстановят кайсиевите насаждения и създаване на масиви с вишни, череши, бял орех в южната част на общината.

Конкретните цели за развитие на трайните насаждения са заложи в Стратегията за развитие на селското стопанство на Община Аксаково.

Зеленчукопроизводство

Основно развитие в община Аксаково е оранжерийното зеленчукопроизводство и цветарството. Ще се акцентира в развитие на оранжерии в района на с.Игнатиево, Слънчево, Генерел Кантарджиево, Осеново и Климентово като очакванията са да достигнат площ от 1000 дка. Това се обуславя и от изискванията на Европейския съюз по отношение на качество, външен вид, опаковка на зеленчуците и др.

Конкретни цели, които следва да се поставят за изпълнение пред растениевъдството са заложи в Стратегията за развитие на селското стопанство на Община Аксаково.

Гъбопроизводство

По програма САПАРД може да се кандидатства за създаване и реконструкция на производствени единици.

Закупуване на производствени единици.

Изграждане на бази за производство на компост.

Подобряване на инфраструктурата.

Животновъдство

През последните 15 години дялът на животновъдството непрекъснато намалява, като най-висок спад има в отглеждането на свине. Една от най-важните причини за това е преминаването на животновъдството в общината почти изцяло в дребния, основно семеен частен сектор, където няма условия за стопанско ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии при отглеждане на голям брой животни.

Икономическите промени след 1989 г. оказаха драстично тежко влияние върху животновъдния сектор. Повечето от дейностите в животновъдството не са механизирани или оборудването е твърде старо, в резултат на което продукцията е с ниско качество и не отговаря на изискванията на ЕС за хигиена и качество. Бързата хармонизация на законодателството с това на ЕС налага високи изисквания, които не могат да се постигнат без съществено подобряване състоянието на стопанствата.

Поради липсата на инвестиционни средства, тази структура на отглеждане е трудно управляема и носи чертите на непрофесионално животновъдство за задоволяване на личните потребителски нужди. Кравите се отглеждат при твърде екстензивни методи на стопанисване. Въпреки това, през последните години се наблюдава положителна тенденция за създаване на по-крупни ферми.

Малките инвестиции на частните стопани няма да повишат добивите на мляко в национален мащаб, тъй като постепенно малките стопанства (1-3 крави) ще бъдат елиминирани, поради неефективност и ниско качество на млякото, неотговарящо на националните стандарти. Това налага създаване на частни сдружения.

Броя на животните по стада, структурата на стадата, както и видът на собствеността претърпяха драстични промени. Основните направления на промяната за периода 1989-1999 г. се изразяват в драстичното намаляване броя на всички видове животни.

Сравнителна таблица за броя на животните по видове и години

Животни	01.1.1989	01.1.2004*	Тенденции 1989 – 2004 (в%)
Говеда	5 780	2 800	-48
в т.ч. крави	3 200	1 560	-48
Овце	14 000	7 840	-56
свине	28 000	20 190	-72
Птици	90 000	71 000	-78
Кози	550	3 580	153

За община Аксаково има две частни ферми с над 50 бр. крави, което представлява 10% от броя на кравите за общината. Същите се намират в с.Водица и с.Куманово.

Съобразявайки се с тенденциите за екологични продукти и с наличните природоклиматични условия за общината, следва разпределението на едрия рогат добитък да бъдат разпределени във ферми с над **20 бр.** в северния район на общината, а стадата с дребен рогат добитък /овце/ да бъдат обособени от **200 до 250 бр.** и същите да бъдат съсредоточени в полупланинския район на общината - Зорница, Новаково, Долище, Водица и Радево.

Птиците и свинете да бъдат отглеждани в съществуващите животновъдни комплекси в селата Слънчево и Любен Каравелово, като същите следва да бъдат разширени и модернизирани, с подобрени хигиенни условия за отглеждане на животните и изграждане на съвременни пречиствателни станции за отточните води, съобразени с изискванията на ЕС за производство и износ;

Силно затруднени и слабо ефективни са селекцията, изкуственото осеменяване, резултатите от които са основна предпоставка за изграждане на отговарящо на европейските стандарти животновъдство у нас.

Животновъдството се нуждае от подкрепа в следните направления:

- разширение и модернизирание на фермите,
- подобряване на състава и структурата на породите ; при наличната породна структура в говедовъдството да продължи поглъщателното кръстосване с черношарена порода, която да обхваща 80-85 %, останалите 15-20 % да бъдат кръстосвани с месодайни Шероле, Херсфорд и Лимузин.
- Тенденция за създаване на млечен и млечномесен тип овца. Ще се използва поглъщателното кръстосване на съществуваща Североизточна българска тънкорунна овца с Черноглава плевенска и Фрезийска за млечно направление, както и кръстосване с Ил дьо Франс за месно направление.
- Основен принцип при свиневъдството да остане хибридизацията с основни породи Пиетрен и Дюрог.
- Създаване на зайцеферми и кланница за зайци в с.Въглен
- ясно очертана специализация на животновъдните стопанства и ферми за производство на месо и мляко;
- производство на висококачествени фуражи, създаване на пасищни комплекси за свободно отглеждане за периода май-септември, съобразено с опазване на околната среда, здравето на животните и облекчаване труда на животновъда.
- изграждане на млекосъбирателни пунктове и млекопреработвателни предприятия отговарящи на изискванията на европейския стандарт.

- Изграждане на месопреработвателни предприятия в с.Слънчево, с.Яребична, с.Куманово, с.Ген.Кантарджиево.
- Изграждане на тържище в района на с.Крумово.

Пчеларство

Природоклиматичните условия на община Аксаково създават условия за производство на качествен мед и пчелни продукти. Тенденция в пчеларството е увеличаване на пчелните семейства и регистрацията им по Наредби № 29 и №3 на МЗГ, като се спазват фитосанитарните изисквания по приложимите нормативни документи, да се извършва строг ветеринаросанитарен контрол.

С цел осигуряване паша за пчелите, трайно необработваемите земеделски земи трябва да се залесят – една част с липа и акация, друга – с лавандула, диланка и др. Създаване на пчеларски сдружения с оглед осъществяване на по-добър контакт с общината, арендатори и земеделски кооперации, относно разполагане на пчелините и опазването им при провеждане на агрохимичните мероприятия.

В общината има възможност за изграждане на база за изкупуване, разфасоване и реализацията на мед и пчелни продукти.

Механизация

Съществуващия машинно-тракторен парк е безнадежно амортизиран и остарял, което налага пълното му обновяване, за да се постигне по висока производителност, снижаване преките разходи /гориво, резервни части/, понижаване себестойността на продукцията и повишаване на конкурентноспособността и на пазара.

Налична земеделска техника

Видове земеделска техника	Бр.
Трактори	67
Сеялки	34
Зърнокомбайни	46

Източник: ОСЗГ

От направените констатации от експертите на МЗГ за състоянието на селскостопанската техника в страната е видно, че е необходимо пълното и обновяване. През следващите пет години трябва да се направи значително изменение в качеството на извършваните почвообработки (оран, дисковане, култивиране, сеитба, торене и растителна защита), за да може българското земеделие да стане ефективен и конкурентоспособен икономически сектор. Тези инвестиции трябва да бъдат разглеждани като минимално необходими. Това може да бъде постигнато само в случаите на обновена техника, складова база за съхранението на селскостопанската продукция и прилагане на новите технологии в земеделието.

Кооперациите, арендаторите, сдруженията от частни земеделски производители също ще направят значителни инвестиции в нова и модерна земеделска техника. Дребните собственици на земя до 2-3 ха ще се обединяват в сдружения за съвместно обработване или ще дадат земята си под аренда. Доходите на тези земеделски производители и техните обезпечения пред банките ще им позволят да се изият като инвеститори в нова земеделска техника.

SWOT ANALIZ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Благоприятни почвено-климатични условия за отглеждане на характерните за района 	<ul style="list-style-type: none"> • Наличие на пустеещи земи и изоставени овощни и лозови насаждения

<p>земеделски култури</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кадрови потенциал • Наличие на богат генофонд от култури и сортове • Приключила земеделска реформа и наличие на картов материал 	<ul style="list-style-type: none"> • Раздробеност, маломерност на площите на фермите • Ниска техническа съоръженост, остаряла и амортизирана МТБ • Липса на ясна законова регламентация на правата и задълженията, уреждащи поземлените отношения • Липса на племенни животни • Ниска екологична и агротехническа култура, нарушен сеитбооборот; • Липса на мотивация за работа в отрасъла • Недостатъчна информираност на населението за използването на налични насърчителни средства и програми
Възможности	Рискове
<ul style="list-style-type: none"> • Възможност за регистриране на земеделски производители да ползват кредити и субсидии по инвестиционните програми • Възможност на земеделски производители да използват програмите за обучение по САПАРД • Наличие на стандарти за качество и контрол на съответствие на качеството на пресни плодове и зеленчуци, съгл. регламентите от ЕС 	<ul style="list-style-type: none"> • Неефективност в производство • Раздробяванена на стопанствата и фермите • Намаляване броя на селскостопанските производители и намаляване площта на обработваемата земя

3.3. Туризъм

В Община Аксаково предвид близостта ѝ с атрактивните туристически летни курортни комплекси край морето: “Св.Св.Констатин и Елена” и КК “Златни пясъци”, както и основната пътна артерия за КК “Албена”, пресичаща територията на общината в северната ѝ част, има условия за развитие на селски туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки. Водещите сред тях са красивата природа и съхранените през времето народни традиции; подходящите условия за организиран ловен туризъм и други.

Материално-техническата база на общината е със скромнен капацитет от леглови фонд в частните хотелите и ресторанти тип “механи” и другите заведения за обществено хранене. Цифрите не говорят за определен интерес към общината. Картината се допълва от липсата на туристически хижи и къмпинги на територията на общината.

Съчетанието от природните забележителности, наличието на планина и море дава възможност за развитието на селски, ловен и спортен туризъм на територията на община Аксаково.

- В местността “Батова” има възможност за изграждане на къмпинги, бази за отдих и спорт, за конна езда, голф игрища, спортен риболов, колотуризм, изграждане на екопътеки
- Изграждане на туристически селища в района на селата Генерал Кантарджиево, Климентово, Осеново, Кичево, Долище и др.
- Развитие на селски туризъм, като в програмите са включени елементи от местния бит и културно наследство
- Реставрация на архитектурно - строителни паметници от античността и средновековието – къщи, църкви, воденици, чешми, възстановяване на исторически сгради.

- Възстановяване и продължаване на старите традиции в областта на дивечовъдството с цел отглеждане на животни и птици за развитие на ловния туризъм.

Обобщено, проблемите се свеждат до липса на практика, умения и интерес за активно използване на богатия потенциал на общината за развитие на туризма като важен елемент на общото развитие. Вътрешният и международният туризъм и съпътстващата го туристическа индустрия в редица от своите направления - краткосрочния активен отход; маршрутно-познавателния, крайпътното туристическо обслужване; селския туризъм и ловния туризъм имат значителен потенциал за развитие в община Аксаково.

SWOT ANALIZ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - богати природни ресурси; - Туристите могат да пътуват без притеснения за личната си сигурност 	<ul style="list-style-type: none"> - Липсва цялостна информационна стратегия; - Липсват преференции за инвестициите в туризма - Общата инфраструктура е в лошо състояние - Екологичното равновесие е сериозно заплашено от мега строежите по крайбрежието и околностите - Голяма част от заетите в туризма са с недостатъчна квалификация и с недостатъчна култура за вежливо обслужване
Възможности	Рискове
<ul style="list-style-type: none"> - Разработване потенциала от археологически паметници на територията на общината - Подобряване на обществената инфраструктура и предлагане на качествени услуги - Повишаване на туристическата култура и създаване на информираност за алтернативния туризъм - Насърчаване предоставянето на достъпен финансов ресурс за малкия и среден бизнес - Подпомагане развитието дейности в туризма чрез финансиране от програми и проекти - Географска близост с исторически и археологически, за популяризиране на междуседмичните почивки - Подобряване на квалификацията и уменията на заетите в туризма и местното население като цяло, включително и с използване на средствата за масова информация - Стимулиране на туристическите дейности чрез икономически регулатори – концесиониране на язовири, данъчни преференции и облекчения 	<ul style="list-style-type: none"> - Законовата рамка е старомодна и враждебна към туристическия бизнес - Българите няма да имат възможност да посещават суперлуксозните курорти, които са в непосредствена близост до община Аксаково - Обезлюдяването на селата и застаряването на населението са задържащи фактори за туризма - Много от традиционните занаяти и умения са заплашени от изчезване - Претоварването на определени територии ще доведе до влошаване на качеството на ресурсите

4. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОКОЛНА СРЕДА

4.1. Транспортна инфраструктура

Община Аксаково е разположена в Североизточна България. Граничи със три общини във Варненска област. Състои се от 23 населени места, с обща площ 472 км², като център на общината е гр. Аксаково. 11,2 % от пътната мрежа е в добро състояние. Общия брой на населението и е 20 000 души, от които 7 627 души живеят в гр. Аксаково.

През територията на общината минава автомагистрала “Хемус”, свързваща гр. Варна със столицата София. В близост се намират пристанищата “Варна-Запад” - 12км. и “Варна-Изток” - 8км. Общината има излаз на Черно море.

Международното летище Варна се намира на територията на Община Аксаково. То е второто по големина летище в България. То е гражданско летище за вътрешен и

международен транспорт. Развитието му е в пряка връзка с туризма. Полетите са предимно чартърни международни - 89% от общия брой пътници са по международни линии. Площта му е 2 414 дка. То е свързано с международните пътища Е-70 и Е-87 и има модерно навигационно оборудване. На първо място по значимост за финансовия резултат са пътническите чартъри, на второ - международни редовни полети, на трето - вътрешни редовни полети до София и Бургас, на четвърто - товарни чартърни полети и на пето полети с общо предназначение. Летището осъществява връзка с 35 страни и 101 града.

Основната трайна и постоянна транспорта връзка е между общинския център – Аксаково и Варна. Тази пътна връзка е установена на основата на непосредственото разположение на Аксаково до границата на Община Варна /около 3 км/. Това дава възможност на населените места в западната част на Общината, чрез общинския център да ползват транспортната мрежа и възможностите на Община Варна, а другата част от населените места в източната част на Община Аксаково, чрез крайбрежния път Варна – Балчик, също да използват възможностите на големия транспортен център Варна.

Транспортното обслужване е добре организирано в общината и се извършва основно от три фирми - “Златни пясъци - Травел” ООД, “Транстриумф- Холдинг” АД и “Автопанорама - Аксаково” ЕООД, които покриват, съобразно одобрена от Областния управител, транспортна схема на маршрутите.

Транспортната схема на Община Аксаково е съставена изцяло от междуобщински линии, поради факта, че в териториялно отношение Община Аксаково е с голяма контактна зона с Община Варна. На нейната територия е развит само автомобилния транспорт. Непосредствената близост на Общината до Община Белослав позволява да се използва и транспортната схема на последната.

Пътната и комуникационната мрежа осигуряват достъп до всички точки на региона и останалите части на България.

Списък на общинската пътна мрежа

№ по ред	Клас и № на пътя	Наименование на пътя	Пътища с настилка		Пътища в проект	
			кил.пол.	дължина	Кил.пол.	дължина
1.	IV-20073	/Девня –Варна/ Слънчево	0 ⁺⁰⁰⁰ - 2 ⁺⁸⁰⁰	2,8		
2.	IV-20077	/I-2/Игнатиево-Доброглед-/II-29/- /III-29007/	0 ⁺⁰⁰⁰ - 6 ⁺⁴⁰⁰	6,4	6 ⁺⁴⁰⁰ -7 ⁺⁵⁰⁰	1.1
3.	IV-29003	Аксаково – Игнатиево – Слънчево - Баново	0 ⁺⁰⁰⁰ - 14 ⁺⁰⁰⁰	14,0		
4.	IV-29008	/II-29/ - Изворско	0 ⁺⁰⁰⁰ - 2 ⁺⁰⁰⁰	2,0		
5.	IV-29009	/II-29/ - Зорница	0 ⁺⁰⁰⁰ - 4 ⁺²⁰⁰	4,2		
6.	IV-29011	/II-29/ - Л.Каравелово-Водица-Засмяно	0 ⁺⁰⁰⁰ - 11 ⁺¹⁰⁰	11,1		
7.	IV- 29014	/Варна – Долище/- Вълген	3 ⁺⁰⁰⁰ - 6 ⁺²⁰⁰	3,2		
8.	IV-29015	/II-29/ - Крумово – Ботево	0 ⁺⁰⁰⁰ - 13 ⁺⁰⁰⁰	13,0		
9.	IV-29016	/II-29/ - Новаково – Долище – Варна	0 ⁺⁰⁰⁰ - 14 ⁺⁰⁰⁰	14,0		
10.	IV-29017	/Крумово –Ботево/ - Капитан Радево	0 ⁺⁰⁰⁰ - 1 ⁺³⁰⁰	1,3		
11.	IV-29018	/Варна – Вълген/ - Яребична	0 ⁺⁰⁰⁰ - 2 ⁺⁵⁰⁰	2,5		
12.	IV-90205	/Оброчище – Кичево/ - Осеново - Краново	0 ⁺⁰⁰⁰ - 6 ⁺²⁰⁰	6,2	6 ⁺²⁰⁰ -10 ⁺³⁰⁰	4.1
13.	IV-90204	/III-902/ - Ген.Кантарджиево - Климентово	0 ⁺⁰⁰⁰ - 11 ⁺⁶⁰⁰	11,6		
14.	IV-90208	/III-902/ - Орешак – Каменар	0 ⁺⁰⁰⁰ - 8 ⁺⁰⁰⁰	8,0		
15.	IV-90212	/III-902/ - Куманово	1 ⁺⁴⁰⁰ - 3 ⁺⁰⁰⁰	1,6		
ОБЩО:				101,9		5.2

Средното разстояние между селищата е 6.5 км, но практически селата от североизточния район на общината нямат удобна връзка с центъра гр. Аксаково.

Северозападният район на Общината, подходящ единствено за селско-

стопанска дейност, е наситен с малки села.

Въпреки добрата гъстота на пътната мрежа, структурата ѝ е такава, че за подобрене на транспортното обслужване е добре да бъдат изградени пътните отсечки – Кичево – Осеново и Засмяно – Ботево.

Изводи и проблеми:

а) Територията на община Аксаково е с добра степен на транспортна съоръженост и удовлетворява като количество настоящите потребности.

б) Пътищата от висока категория не са изчерпили пропускателната си способност.

в) Пътищата от трети клас са с голям резерв от пропускателна способност.

г) 100% от пътната мрежа в общината е изградена с асфалтова настилка.

д) Значителна част /88.8%/ от пътищата са в незадоволително и лошо състояние и не отговарят на европейските изисквания за габарити, сигурност и комфорт на пътуване.

е) гр. Аксаково има изграден обходен път, с което се разтоварва уличната мрежа от транзитно движение и не се влиза в противоречие с околната среда.

ж) За подобряване на транспортното обслужване е добре да бъдат изградени някои пътни отсечки като Кичево-Осеново, Осеново-І-9, Засмяно-Ботево, Доброглед – ІІ - 29.

4.2 Енергийна система

Съществуващо положение.

На територията на Общината няма източници, произвеждащи енергия. На лица са източници, трансформатори на ел. енергия – подстанции 20 kV. Захранващи подстанции са: Подстанция Максуда, Подстанция Златни пясъци и Подстанция Добрич. От тези подстанции, чрез електропроводи 20 kV се захранват трафопостове 20kV/0,4kV на територията на Общината. По данни на Електроснабдяване, посочените подстанции работят при средно натоварване 70-80%.

Изводи и проблеми:

а) На територията на община Аксаково няма източници, произвеждащи ел. енергия, което е благоприятно с оглед влиянието им върху околната среда.

б) Подстанциите, захранващи община Аксаково - Максуда, Зл. пясъци и Добрич, се намират извън разглежданата територия. През последната преминават ел. проводни 220kV и 110kV, захранващи подстанции, намиращи се извън нея.

в) Мрежата средно напрежение 20kV осигурява нормално захранване на всички населени места и състоянието ѝ е задоволително. Посочените прогнозни товари показват завишаване само в някои населени места - Аксаково, Игнатиево, Л. Каравелово. В тези населени места се налага необходимост от изграждане на трафопостове.

г) Като проблем на мрежата ниско напрежение се посочва нейното недобро техническо състояние - около 100% въздушна и с недостатъчна преносна възможност в населените места освен в гр.Аксаково.

д) Досега не е разглеждана възможността за мащабно използване на други енергийни източници. В момента върви процес по изграждане на газопреносна мрежа.

4.3 Водностопанска система

Водоснабдяване с питейна вода за битови нужди.

Водоизточници:

Селищата от Община Аксаково получават вода основно от местни водоизточници, а гр. Аксаково и селата Игнатиево, Куманово, Кичево – основно от водопроводите, подаващи вода на Община Варна.

Водата от всички водоизточници отговаря на БДС за питейна вода. Местните водоизточници, поради карстовия характер на изворите, са потенциално застрашени от влошаване качеството на водата при обилни вълежи и наторяване с естествени и изкуствени торове.

Друг еветнуален източник на замърсяване са попивните ями в селищата, където изворите се намират в долините под тях. Най-застрашени са изворите на с. Кичево и тези, разположени в северния скат на р. Батова при селата Куманово и Орешак. В същата долина са изворите при с. Яребична, с. Изворско и с. Водица.

На територията на Общината има и дълбоки сондажи с термална вода:

- Орешак при ПС „Батова” 40 л/сек.;
- Аксаково 30 л/сек.;
- Игнатиево 40 л/сек.;
- Л. Каравелоно 20 л/сек.;

От тях за питейно водоснабдяване е използван известно време само този при ПС „Батова”, но поради високото съдържание на сероводород, той е изключен от системата. Останалите се използват за оранжерии и др. селскостопаски цели.

Съществуващо водоснабдяване

Всички селища имат напълно изградени вътрешни водопроводни мрежи и водоеми, както следва:

Аксаково – 590 м³; Ботево – 80 м³; Водица – 100 м³; Въглен – 90 м³; Орешак – 90 м³; Ген. Кантарджиево – 250 м³; Долище – 140 м³; Засмяно – 25 м³; Зорница – 100 м³; Игнатиево – 120 м³; Изворско – 150 м³; Кичево – Куманово – 160 м³; Климентово – 140 м³; Крумово – 140 м³; Л. Каравелово – 200 м³; Новаково – 55 м³; Радево – 140 м³; Слънчево – 160 м³ и Яребична – 120 м³. Към настоящият момент се съоръжават и два нови водоема – за с. Доброглед - 100м³ и с. Орешак – 100м³.

Гравитачно без ПС се водоснабдяват селищата Игнатиево, Осеново, Припек, Слънчево и гр. Аксаково. Всички останали, включително и свинекомплекса в с. Слънчево, получават вода чрез ПС.

Проблеми с водоснабдяването на повечето населени места, практически няма. През лятото недостигът на вода в някои селища се дължи не на недостиг на вода по норми, а от поливане на значителни площи в дворовете на селата с питейна вода.

Във всички села няма резерв от вода за развитие на животновъдство и за изграждане на малки предприятия за преработка на продукцията от животновъдството и растениевъдството. Недостатъчните водни количества не позволяват развитието на останалите урбанизирани територии - селищни образувания, като особено значим е проблема за землищата на селата Доброглед, Осеново, Ген. Кантарджиево, където са и основно тенденциите за развитие на туризъм.

Термалните води от дълбоките сондажи при селата Игнатиево, Л. Каравелово и гр. Аксаково, дават възможност за изграждане на оранжерии, като водата може да служи, както и за отоплителни нужди, така и за поливане.

4.4 Канализационна мрежа

Населените места в Община Аксаково /общо 23 на брой/, показват много ниска степен на изграждане на канализационна мрежа. Само в гр. Аксаково и с. Игнатиево по настоящем има частично изградена канализационно мрежа.

Селищата в Общината с прилежащата им територия могат да се обособят в три района, в зависимост както от различната им степен на демографско и икономическо

развитие, така и от това да се вземат под внимание възможностите за бъдещо канализиране и наличие на особени изисквания в екологично отношение /наличие на многобройни източници на питейно водоснабдяване/.

Първи район – Аксаково, Припек, Игнатиево, Доброглед, Слънчево да се включат чрез доизграждане на съществуващите колектори от Игнатиево и Аксаково в ПСОВ - Варна

Проблеми и проектни решения:

- а) В гр. Аксаково и с. Игнатиево да се доизгради канализационната мрежа.
- б) Изграждане на канализационна мрежа и в останалите населени места.

Втори район – обхваща територията на с. Кичево, с. Куманово и с. Орешак, които се намират в непосредствена близост до извори за питейно водоснабдяване, а с. Кичево е зона с високи подпочвени води. Това налага от една страна необходимостта от задължително запазване на чистотата на подпочвените води във водосбора, а от друга – да се понижат високите подпочвени води чрез дренажна система, респективно изграждане на канализационна мрежа.

Проблеми и проектни решения:

- а) Изграждане на канализационна мрежа и в трите села.

Трети район – обхваща останалите села от Общината. В нито едно от тях не е изградена канализация.

Като се отчита екстензивното развитие на селищата, се предлага:

- като база за решение на проблема с отпадните води да се счита изграждането на септични ями;
- като следващ етап /технически обоснован и икономически осъществим/ - отвеждане на механически пречистените води до територия извън селото за осигуряване на биологично пречистване.

4.5. Топлоснабдяване

В населените места в Общината няма изградени системи за централизирано топлоснабдяване. В гр. Аксаково само няколко административно – битови сгради са с локални отоплителни централи с обща топлинна мощност около 2 Гкал/ч. Горивната им база е течно гориво.

По-голям топлоизточник е котелната централа на Летище Варна. Тя има топлинна мощност 4,25 Гкал/ч.

В селищата на Общината отоплението се извършва по индивидуален способ – чрез отоплителни прибори, ползващи течно, твърдо, газообразно гориво и ел. енергия.

Имайки предвид настоящото състояние, можем да обобщим, че няма разработена концепция за топлоснабдяването. Проблемите са в разпръснатите по-големи обекти, които могат да се топлофицират централизирано. Жилищните сгради са с кубатури, които не отговарят на критериите за централизирано топлофициране.

4.6 Газоснабдяване

В град Аксаково и останалите населени места няма централно топлоснабдяване. Общинските обекти /административни сгради, училища и детски градини/ се отопляват с местни отоплителните инсталации, като често използваните котли са морално и физически остарели, а инсталациите са амортизирани. Това прави актуален въпросът за газоснабдяването. В резултат от предварителните проучвания за газифициране към днешна дата е стартиран процесът по изграждане на газопреводна и газоразпределителна мрежа на гр. Аксаково, като се очаква в края на 2005г. I-вия етап да бъде въведен в експлоатация. Съществува техническа възможност за газифициране и на с. Игнатиево. В дългосрочен аспект следва да се разработят идейни проекти за газифициране на всички населени места в общината.

4.7 Териториален анализ и перспективи

Общината обхваща 23 населени места в това число и гр. Аксаково. В територията и са обособени няколко селищни зони:

- първа селищна зона - селата в северозападната част от територията на общината. Има предимно селско - стопански характер.
- втора селищна зона - селата в източната част на територията. Курортният им потенциал, изразяващ се в близостта до морския бряг, до съществуващи туристически комплекси, добра пътна мрежа и наличие на свободни територии, се повишава с видими темпове. В тази част се забелязва изпреварващ предприемачески интерес, поради бързата ликвидност на крайния продукт.
- трета селищна зона - общински център и селата в близост до него. Основни елементи влияещи върху зоната, са близостта до гр. Варна и неговото разширение в западна посока, основен транспортен коридор Е772, летищен комплекс, промишлен комплекс Девня. Интересът към територията е насочен към развитие на търговско-производствени паркове по протежение на магистрала и жилищни зони около общинския център. Предпоставка за първия е добре изградената и функционираща пътна мрежа, засиленият товаро и пътничко поток по основните републикански пътища, както и наличието на потребител на стоките и услугите с нарастващ капацитет. Интересът към изграждане на жилищни зони е продиктуван от удобните транспортни връзки с областния град, както и предлаганите добри условия за обитаване и отдих.
- Във връзка с устойчивото развитие на зоните и възникналите икономически интереси към общината е разумно предприемането на стъпки в улесняването на тези процеси.
- първа селищна зона - предвид инертността на селско стопанската дейност и значителната ѝ зависимост от природни фактори, е възможно да се стимулира развитието на допълнителни преработвателни производства във връзка с нарастването на нуждите на втора зона.
- втора селищна зона - устойчивият интерес към тази територия е необходимо да бъде насочван и към изграждане на техническа инфраструктура за нормалното функциониране на обектите и съоръженията. Оформянето на зони за развитие, дори и без административна стойност, биха улеснили реализирането на частната инициатива. Зона с особен статут, но с много добър курортен потенциал е тази между к.к. Златни Пясъци и с. Кранево. Въпреки сложните инженерно геоложки проблеми, е необходимо завършване на проучванията с проект за укрепване на бреговата ивица. Уточняване на параметрите на реалната инвестиция би поставила общината в коректната позиция на координатор на усвояването на територията. Близостта с областния център и все още достъпните цени на земята, предполагат обособяване на сателитни жилищни зони с по-висок комфорт на обитаване. Завършването на пътна остсечка с. Осеново и с. Кранево е необходимост във връзка с предвидимостта на инвестиционните намерения в общината.
- трета селищна зона - факторите влияещи върху формирането на зоната предполагат обособяването на търговско-производствени паркове на леката промишленост в близост до транспортни възли на магистрален път при "летище Варна" и при "отклонение за с. Слънчево". Реализиране на транспортен възел при "отклонение на с. Игнатиево" би катализирано аналогична агломерация около себе си. Подобна интензификация на застрояването се отчита и в непосредствена близост до гр. Аксаково по протежение на републикански път Варна-Добрич. Другата тенденция за зоната е обособяването на жилищни зони с малкоетажно застрояване и сравнително висок стандарт на обитаване в рамките на гр. Аксаково и в непосредствена близост до строителните граници. Резерви в тази насока

съществуват в селищните образувания източно и западно от града, чието своевременно регулиране би създадо атрактивни жилищни ареали.

4.8 Осигуреност с устройствени планове

Град Аксаково е единственото населено място в общината, осигурено с нов подробен устройствен план, одобрен в края на 2001 година. По-големите населени места на територията на общината имат действащи подробни устройствени планове (ЗРП), създадени в края на седемдесетте и средата на осемдесетте години, които са морално остарели и не осигуряват устройствени възможности за съвременно развитие. За останалата част от населените места, за които са налични само регулационни планове, регулацията не е приложена, което възпрепятства изграждането на съвременна инфраструктура и осигуряването на комунални услуги.

Вследствие промените в общественно-икономическите и устройствени условия, при които са били съставени наличните устройствени планове, наблюдаващият се интерес за урбанизация на териториите, са налице обективни потребности за привеждане на съществуващата устройствена и градоустройствена основа в съответствие с новите изисквания, свързани с нарастващата необходимост от ново строителство предимно за целите на нови производства, туризъм и отдих.

Като основа за изработването на подобни устройствени планове, на първо място е необходимо изготвянето на актуални специализирани (подробни) кадастрални карти за населените места. Приоритетно следва да се разработят подробни устройствени планове за селата: Осеново, Генерал Кантарджиево, Долище, Орешак, Кичево и Яребична, към които е установен потенциален интерес за урбанизация на териториите.

4.9 Екологически условия

Състояние на атмосферния въздух

Настоящата оценка се отнася за равнинната част на община Аксаково, включваща землищата на гр. Аксаково, Игнатиево и Слънчево, както и за сравнително малката част от акваторията.

В останалата част на територията източниците на замърсяване са точкови /малки предприятия, животновъдни ферми и други/ с локално въздействие.

Екологичното състояние в региона Варна-Девня се контролира в общо 48 пункта, даващи информация за атмосферния въздух, повърхностни и подземни води, почва и радиационен фон. Тези пунктове са включени в единната национална система за наблюдение и контрол на околната среда в Република България.

Изходящата информация се отнася за:

- източници на замърсяване, разположени на територията на общината и извън нея, които оказват негативно влияние /Девненски промишлено-транспортен комплекс, р. Провадийска и р. Девненска/;

За оценка на състоянието са избрани показатели, характерни за района и степенувани като екологичен риск - CO₂, NO₂, NH₃, прах, хлор, флуор и други.

Анализирайки данните по различните показатели в отделните зони на региона като следствие от въздействието на различните източници могат да се отбележи следното:

- Различни по вид източници формират фоновите концентрации за едни и същи параметри в различните зони.

-Тенденция към подобряване на състоянието на атмосферния въздух в региона по-силно изразено в зона Девня и Белослав, по-слабо в зона Аксаково. Причините за

тази тенденция са няколко: преустановяване дейността на такива сериозни замърсители на въздуха като производство "Сярна киселина" в "Агрополихим" ЕАД - 1987-90 г., ТЕЦ "Девня-2" - 1989 г., Завод за соди и ЗХПВХ-1 - 1991-92 Г.; реконструкция и модернизация на "Азотна киселина" 1991 Г., електролизна зала в "Полимери" ЕАД;

Шум

Общата тенденция е за стабилизиране нивото на шума във високи граници. На територията на общината няма замерени нива на шума над пределнодопустимите норми. Въпреки това особено в общинския център се наблюдава завишено ниво на шума. Източници на шум се явяват :

- въздушният транспорт
- автомобилният транспорт
- промишлеността
- строителство и ремонт

За намаляване нивото на шума приоритетно значение имат действията по:

- оптимизиране на уличното движение
- оптимизиране на въздушния трафик
- подобряване качеството на пътните настилки
- изграждането на шумозащитни пояси, където това е възможно
- контрол въз основа на съществуващата нормативна база.

Отпадъци

По информация от община Аксаково през 2004 г. генерираните **битови отпадъци** в населените места на общината са общо 26 642 куб.м. В системата на организирано сметоизвозване на битовите отпадъци са обхванати гр.Аксаково, 14 села и селищните образувания в землищата им. До 2007 г. се предвижда поетапно в системата да се включат всички населени места в общината.

Извозването на събраните битови отпадъци се извършва различно - от ежедневно, до един път на две седмици. Съществуват временни площадки за събиране на битовите отпадъци в селата, които периодично се почистват и отпадъците се извозват на регионалното депо. С постепенното въвеждане на организирано сметосъбиране тези площадки по селата ще се третират като стари замърсявания.

Сметищата на територията на община Аксаково са от смесен тип - в тях се изхвърлят както ТБО, така и други неопасни отпадъци - строителни, животински и производствени.

Община Аксаково има 23 съставни селища. Във всяко от тях има сметище за събиране на отпадъци. Най-общо за целта са предназначени сухи дерета (с.Куманово, с.Орешак, с. Яребична, с.Климентово и др.), където релефът позволява. В някои случаи отпадъците се изхвърлят на нерегламентиран открит равнинен терен (местност "Лозите" край с. Кичево - вилна зона, която има статут на "селищно образувание"), а това е крайно недопустимо от екологична гледна точка.

На практика в много села има повече от едно сметище, т.е. формирани са нелегално микросметища, някои от които замърсяват горски или земеделски площи, дерета с рекички и др.

В някои селища (с. Орешак, с.Яребична) регламентирани сметища попадат в места, раздадени като земеделски земи според земеразделителните планове и трябва да се възстановят на собствениците. Свързаните с това проблеми се отнасят до разчистване, рекултивация и др. мерки по придобиване качества на земята за ползване по предназначение.

Данните за морфологичния състав на отпадъците на територията на община

Аксаково са на базата на направените проучвания на сметищата в съставните селища. С най-голямо присъствие са отпадъците от различни видове пластмаси (селскостопанско фолио, бутилки, посуда - домакински, кофи, щайги и др.). След тях се нареждат строителните отпадъци, металните, стъклените отпадъци, текстил, гума, оборска тор. Почти липсват хартиени, дървени и кухненски отпадъци. За тях се предполага, че се оползотворяват чрез изгаряне или компостиране в домакинството. Тъй като отпадъците се събират смесено, преобладаващите им съставки са различни, в зависимост от икономиката на селището - има ли производствени или преработващи предприятия в него и какви отпадъци генерират те.

На територията на общината функционира регионално депо за ТБО край с. Вълген, което обслужва общините Варна и Аксаково. Същото е приведено в съответствие с изискванията на екологичното законодателство. В края на 2004г. е въведена в експлоатация първи етап на втора клетка. В момента се изгражда втори етап на втора клетка. Експлоатационният срок на депото изтича през декември 2007 година, поради което е наложително осигуряването на алтернативно решение за обезвреждане на неопасните отпадъци преди тази дата.

Независимо от организираното сметоизвозване почти във всички населени места възникват т.н. нерегламентирани (незаконни) сметища, както и терени, заети от изхвърляне на строителни отпадъци. По този начин се замърсяват и земеделски. Незаконните сметища водят до трайно замърсяване на почвите и подземните води.

На територията на община Аксаково не се генерират големи количества строителни отпадъци, но на практика се депонират нерегламентирано огромни количества, в резултат на усилената строителна дейност в гр. Варна и крайбрежните курортни комплекси. Целесъобразни са алтернативните предложения за използването на строителните отпадъци за заздравяване на бреговата ивица, при условие че не се депонират и опасни такива, както и разкриване на депа за строителни отпадъци.

Въпросът с третирането на твърдите отпадъци в общината още не е намерил своето пълно решение. Проблемите с третирането на отпадъците ще се решат с подобряване на материалната база чрез внедряване на съвременна техника и специализирани съдове за отпадъци. Няма икономически стимул за рециклиране на някои видове битови отпадъци, а все още населението няма изградено съзнание за важността на отпадъците като ресурс.

Опасни отпадъци

На територията на Община Аксаково най-опасните отпадъци са излезлите от употреба пестициди, както и съхраняването на годните.

При недопустимо занемаряване на отчетността и стопанисването на препаратите за растителна защита след 1990 г., в момента наличните количества са с изтекъл срок на годност и с неизвестен качествен състав. Във всеки случай обаче, те са силноотровни химически вещества, които с времето са загубили активното си предназначение, но не и опасността си като отрови. При операциите по обезвреждането им, следва да се подхожда с голямо внимание и отговорност, предвид съществуващия риск от замърсяване, компонентите на околната среда и натравяне на хора и животни. В края на 2002г. с осигурени средства от НФООС /ПУДООС/ към МОСВ е извършена реконструкция на съществуващия склад за пестициди в с. Крумово, като е увеличен неговия капацитет и е извършено предепонирание на всички налични на територията на община Аксаково пестициди.

SWOT ANALIZ

Силни страни	Слаби страни
---------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> - Наличие на сравнително ниско ниво на замърсяване на въздуха, водите и почвите на територията на общината. - Наличие на обширни сравнително екологично чисти и защитени територии. - Характерно за Аксаково е, че е от общините със значително биологично разнообразие. - Има разработена програма за третиране на ТБО в най-големите населени места, която се изпълнява и предстои актуализиране. - Има изградена канализационна система в големите населени места и е започнал процес за изграждане на канализационни системи в по-малките населени места. - Изградени са пунктове за изкупуване на вторични суровини на територията на общината. - Изграден е център за разкомплектоване на излезли от употреба МПС. - Започнал е процеса за газификация на общината. - Липса на силно замърсяваща индустрия на територията на общината - 	<ul style="list-style-type: none"> - Общината не разполага с голям финансов ресурс поради сравнително бедно население. - Констатира се високо ниво на шума, около района на летището. - На територията на община Аксаково няма пунктове за измерване на качеството на атмосферния въздух. - Липсва достатъчен административен капацитет за прилагане изискванията на новите нормативни актове на общинско ниво. - Липсва изградена цялостна канализационна система в по-голямата част от населените места. - През зимните месеци населението се отоплява предимно с твърди горива, което влошава в значителна степен качеството на атмосферния въздух в населените места. - Висок трафик на транзитно прерминаващи транспортни средства през територията на общината. - Ниско качество на употребяваните течни и твърди горива, както и висока възраст на автомобилния парк в общината. - На територията на общината има голям брой незаконни микросметища за строителни отпадъци. - Липсват пречиствателни съоръжения, а където има такива те са с ниска степен на пречистване на производствените отпадъчни води. - Липсва план за дейности по рекултивиране и възстановяване на сметища и замърсени селскостопански земи.
Възможности	Рискове
<ul style="list-style-type: none"> - Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите свързани с опазването на околната среда в страната /ИСПА, САПАРД, ФАР и др./. - Подобряване на обществената нагласа в подкрепа усилията за опазване на околната среда. - Използване на ресурси осигурени от неправителствени организации. - Повишаване на екологичната култура на населението - Развитие на малък и среден бизнес, свързан с екологичните проблеми и отпадъците. 	<ul style="list-style-type: none"> - Заустване на отпадъчни води с наличие на замърсители над допустимите норми. - Физически остарели пречиствателни съоръжения за отпадъчни води. - Националната система за екологичен мониторинг и контрол на околната среда няма капацитет да обхване цялата община. - Интересът на основните финансови донори е насочен основно към големите общини в страната. - Няма насочени национални и международни инвестиционни проекти с приоритетно значение към общината с изключение на сметището в с.Въглен.

5. ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ

5.1 Собствени приходи и субсидии от Централния бюджет.

За 2004 г. Община Аксаково е реализирала приходи в общ размер 5 959 х.лв. Местните приходи имат тегло 24.47% (1 458 х.лв) от общите приходи. Целевият трансфер за капиталови разходи за местните дейности е 25.81 % /1 538 х.лв./ от общите приходи.

Приходите за делегираните от държавата дейности са 49.72 % (2 963 х.лв.) от общите приходи на Общината.

Приходите за 2004 г. показват увеличение 115.80 % от приходите за 2003 г. (5 145 х.лв.)

Приходите за 2004 г., съпоставени с 2002 г. (6 875 х. лв) показват намаление, като представляват 86,68 % от тях. Това се дължи главно на разходите за социално подпомагане, които след 2002 г. не са в бюджета на Община Аксаково.

5.2 Състав и структура на собствените приходи.

Общо приходите за местни дейности за 2004 г. са 2 996 х.лв. Данъчните приходи за 2004 г. са 12,75 % (382 х.лв.) от собствените приходи. Неданъчните приходи са 30,17 % (904 х.лв.)

Приходите от продажба на общинско имущество са 7,44 % (223 х.лв.) от местните приходи.

Взаимоотношенията с Централния бюджет са установили тегло 57,08 % (1 710 х.лв.) в размера на местните приходи.

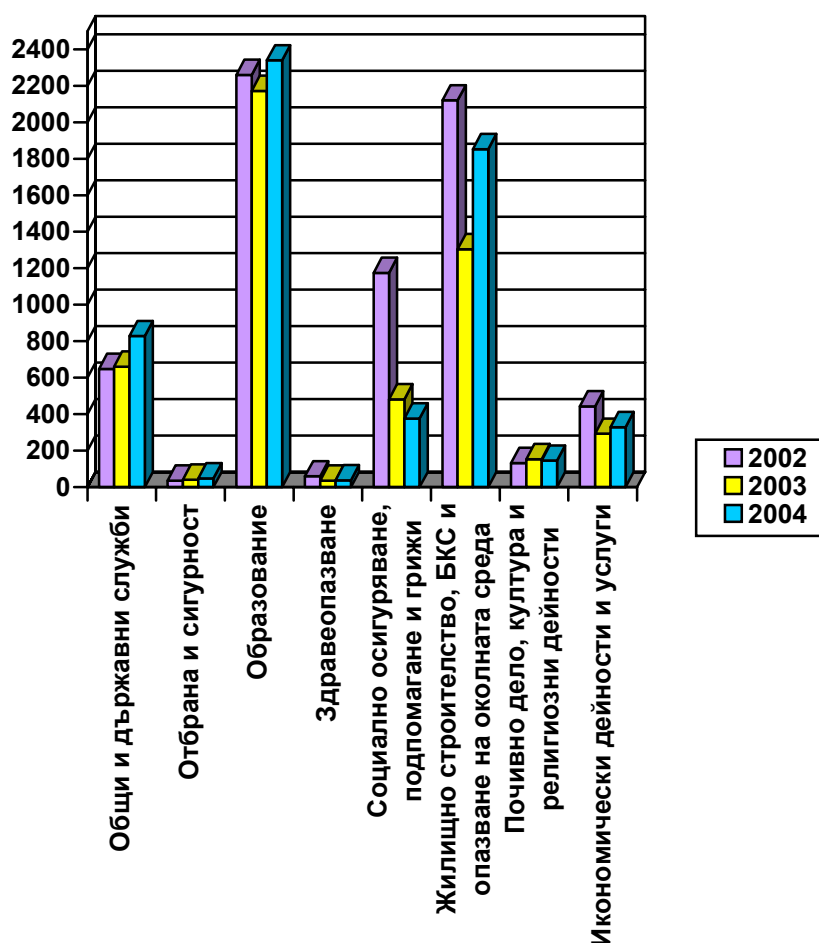
В периода 2003 г. отношението данъчни и неданъчни приходи към общия размер на местните приходи е съответно 13,05 % и 23,65 %.

Съпоставянето на съотношенията за двата периода показва покачване на дела на неданъчните приходи спрямо данъчните.

5.3 Структура на разходите по функции.

Наименование на функции	Изпълнение за 2004 г. /х.лв./	Дял в разходите
1. Общи държавни служби	828	13,89 %
2. Отбрана и сигурност	48	0,8 %
3. Образование	2 340	39,27 %
4. Здравеопазване	38	0,65 %
5. Социално осигуряване, подпомагане и грижи	376	6,31 %
6. Жилищно строителство, БКС и опазване на околната среда	1 854	31,11 %
7. Почивно дело, култура, религиозни дейности	146	2,45 %
8. Икономически дейности и услуги	329	5,52 %
Общо разходи по бюджета	5 959	

Разходи по функции /в хил. лв./

Разходите за 2004 г. представляват като основно перо “Образование” , консумиращо 39,27 % от общите разходи за периода. Близо до тези разходи са и за функция “Жилищно строителство, БКС и опазване на околната среда”- 31,11 %. Повисокият процент се дължи на това, че по-голямата част от разходите са целеви за реконструкция и модернизация на депо за ТБО с. Вълген.

Извод:

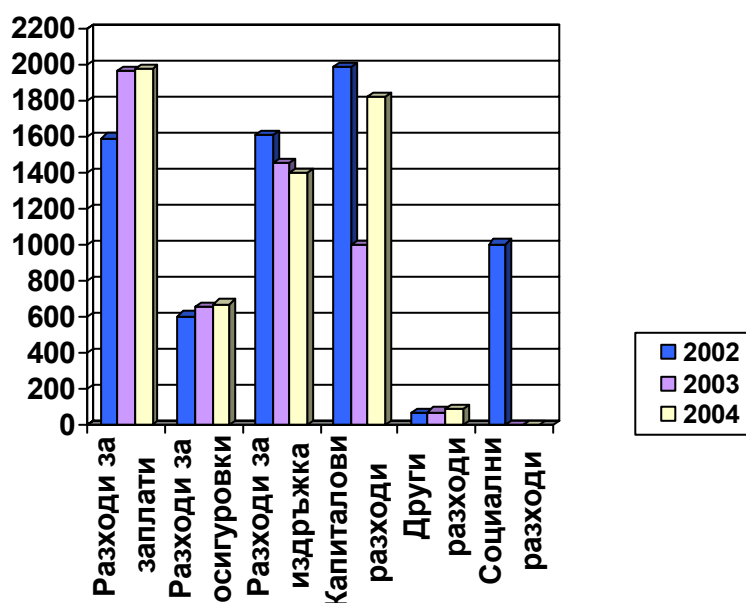
Образованието е функция, която ангажира основна част от разходите на общината. Въпреки високите разходи в областта на образованието, в Община Аксаково се забелязва отлив на ученици, главно от СОУ в гр. Аксаково. Главна причина е близостта до град Варна, където се предлагат по-атрактивни възможности за учащите се.

Внимание трябва да се отдели и да се изследват потребностите на местната икономика и тенденциите за нейното развитие по отрасли. Тези резултати могат да бъдат предложени към образователната система за адекватно отразяване в специализирани учебни заведения.

5.4. Структура на разходите по видове.

Видове разходи	Изпълнение за 2004 г.	Дял в общите разходи
1. Разходи за заплати	1 975	33,14 %
2. Разходи за осигуровки	673	11,29 %
3. Разходи за издръжка	1 404	23,57 %
4. Капиталови разходи	1 826	30,64 %
5. Други разходи	81	1,36 %
Общи разходи по бюджета	5 959	

РАЗХОДИ ПО ВИДОВЕ /В ХИЛ. ЛВ./

Фонд работна заплата е водещ по размер разход в общинския бюджет. Капиталовите разходи също отбелязват темп на нарастване, в сравнение с ниската им стойност през 2003 г., но размера на сумите се влияе най-вече от разходите за реконструкция и поддържане на депо за ТБО в с. Вълген, а останалите разходи остават със силно ограничена роля в общинския бюджет. Социалните разходи за помощи след 2002 г. не влияят на общинските разходи, тъй като не се изплащат от бюджета на Общината.

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

6. ВИЗИЯ

Визията е обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Записаната в предишната стратегия за развитие на общината през периода 2000-2006 г. визия: "привлекателно място за живот, бизнес и отдих" е универсална и не адресира проблемите. Местните хора искат сигурен поминък, услуги, комуникации; да има какво да предложат на децата си, да ги задържат до себе си. Макар и скромен, дори този хоризонт на желанията би бил трудно реализуем от гледна точка на пазарната среда и конкуренция в утрешна обединена Европа. Необходимо е да се поставят нови цели и критерии на развитието, да се пречупи инерцията на старото мислене и прекомерно облягане на държавата. Това го могат младите и образованите, хората носещи в себе си високите критерии и готовност да се конкурират. Те са стратегическият ресурс за развитие на общината.

От друга страна, скокът в посока на мечтаното развитие изисква определено време и много усилия на общинската администрация, социално-икономическите партньори и цялата местна общност. Възможните опори (екологични храни, туризъм, рекреация, чисти производства) изискват чиста среда и съвременна инфраструктура (в т.ч. комуникации). Те също трябва да станат елемент на визията на общината.

Времето на свръх-концентрация (на инвестиции, услуги и хора) в града отмина. Основната цел на европейската (и националната) регионална политика е „икономическо и социално сближаване“, т.е. премахване на резките различия между стандартите на средата и на живота.

На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината:

Община Аксаково – привлекателна за живот, бизнес и отдих, с развити конкурентноспособни лека промишленост, туризъм и селско стопанство;, осигуряваща сигурност, чиста околна среда и висок жизнен стандарт на своите граждани; привличаща младите хора, инвеститори и туристи.

6.1. Стратегически цели за развитие на общината

Визията очертава крайния желан резултат от усилията на всички в развитието на общината. Обективните фактори и **стимули** за такова развитие са:

- Наличие на силно-атраaktivни природни и антропогенни ресурси, сглобяеми в конкурентни/продаваеми туристически продукти;
- Ключово географско местоположение на общината за развитие на туризма, търговията и услугите.
- Сравнително добра степен на изграденост на техническа инфраструктура /пътната, енергийната, водостопанската системи/ в общината; Паралелно се отчитат и факторите, *задържащи развитието*;
- Икономически спад, обхванал структуроопределящите отрасли от икономиката /промишленост и селско стопанство/ в града и общината и ликвидиране на една значителна част от производствата;
- Недостатъчни връзки с европейските и световни полюси на концентрация на икономическа дейност и предприемачество;

- Амортизирани производствени зони и техническа инфраструктура, нуждаещи се от скъпа рехабилитация, за да посрещнат предизвикателствата на съвременни производства;

Чрез визията си, общината е очертала ясна картина на очакваното бъдеще. Това предполага огромни усилия за мобилизиране на всички свои ресурси и привличане на външни. Това предполага още подреденост в действията и следване на подходяща стратегия. Основният извод от проведените анализи съдържа експертното мнение, че общината *може и трябва* да приложи "укрепваща" стратегия на развитие.

След 2 години България ще стане част от общеевропейския пазар. С това за голяма част от бизнеса ще започнат истинските проблеми. За да оцелеят в тежката битка за пазар, местните мениджъри следва ускорено да инвестират в материални активи и оборудване, в човешки ресурси, в нови технологии, а оттам и в качество, бързина и коректност. И в обединяването. След 2007 г. българските компании ще трябва да реагират по-бързо на конкуренцията.

"УКРЕПВАЩАТА" стратегия за развитие на общината предполага:

- Предприемане на *изпреварващи стъпки* в подготовката за сливане с европейските пазари - привлекателни полета за нови инвестиции, маркетингова реклама, информиран и настроен местен бизнес, обединение, въвеждане на стандарти и технологии, предполагащи конкурентноспособност;
- Общината залага на *секторите на растеж*: и ги подкрепя с всички възможни средства (позволен от закона, приемливи за гражданите на общината и подкрепени от тях);
- Отчитайки настоящия профил на човешките ресурси, общината стимулира инвестициите в трудоемки производства от леката промишленост, за да стабилизира заетостта;
- Друга алтернатива на развитие на общинската икономика и укрепване на нейната конкурентноспособност е развитие на нови технологични производства за привличане и задържане на високообразовано и висококвалифицирано население;
- Общината прави стъпки към "изпреварваща децентрализация" - *укрепва капацитета си* за въздействие върху цялостното развитие на общината (ресурси, администрация, партньорства, информация);
- Общината се подготвя отрано за максимално усвояване на средства от структурните фондове на ЕС, създавайки "банка стратегически проекти" (по приложимите за общината приоритети на тези фондове);

Прилагането на такава стратегия предполага изграждането на жизнен икономически комплекс и достатъчно приходи за реинвестиране в хората и жизнената им среда. Приоритетите на структурните фондове на ЕС са дадени **в Приложение 2**.

Основната стратегическа цел за развитието на общината в периода до 2013г. е:

ДА ПОСТИГНЕ СТАБИЛНИ ТЕМПОВЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ И НОВИ, ПОВИСОКИ СТАНДАРТИ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА.

Основната цел съдържа два неотделими компонента: "ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ" и "ЖИЗНЕНА СРЕДА". Първият е двигател на развитието, а вторият осмисля усилията на хората, реализирали това развитие. Задължително условие е целта да се преследва успоредно и едновременно в двете сфери.

Първият компонент е "СТАБИЛНИ ТЕМПОВЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ", но

не "на всяка цена", а постигнат от обновена, конкурентноспособна, природоопазваща икономика. Икономика, оползотворяваща човешките и природните ресурси на общината. Икономика, приоритетно ориентирана към жизнено традиционни производства, но и към високи технологии. Икономика, разчитаща на нови инвестиции чрез активно привличане/насърчаване.

Другата сфера на целта е "НОВИ, ПО-ВИСОКИ СТАНДАРТИ НА ЖИЗНЕНА СРЕДА". Отчитайки констатациите от анализа, това всеобхватно понятие може да се сведе до характеристиките/стандартите в три основни аспекта - екология, инфраструктура, жилища. Тук се включват и усилията за подобряване на стандартите в социалния сектор (образование, култура, спорт, здравеопазване, социални жилища, социални грижи). Изборът на редуциран брой параметри на жизнената среда се мотивира с желанието да се постигне лесна измеримост на постигнатото.

Конкретните измерители за постигане на основната цел са:

Икономика:

Ръст на приходите от продажби;

Ръст на местните и чуждестранни инвестиции "на зелено" и в обновяване/разширяване на съществуващи производства;

Ръст на реализирания износ (в стойностно изражение);

Жизнена среда:

Трайни стандартни параметри на питейната вода (във всички селища);

Трайно премахнати нерегламентирани сметища;

Ремонтирани километри общински пътища в лошо състояние и такива без настилка;

Ремонтирани километри улична мрежа в лошо състояние;

Брой стандартни обитавани жилища на 1000 човека;

Брой жилища с енергиен сертификат;

Допълнителни измерители за постигнатото по основната цел, са:

Относителният дял на заетите (в общото трудоспособно население);

Брой учащи се (дял от общото население)

Интензитет на културния живот в общината

С изпълнението на основната стратегическа цел се очаква и осезателно увеличаване на доходите и покупателната способност на населението.

Реализацията на основната цел е невъзможна без конкретизация на няколко нива - приоритетни сектори, цели към развитието на тези сектори, мерки/програми към всяка от целите и накрая, конкретни проекти или проектни идеи за прилагане на всяка от мерките.

Освен секторите, съдържащи се в основната цел ("**икономика**" и "**жизнена среда**"), стратегията обхваща още един - "**капацитет**".

Сектор "капацитет" е от изключителна важност за приложимостта на стратегията. Той се третира в широк аспект и обхваща: инструменти за управление/въздействие чрез ресурси на местната власт (недвижимости, финанси), специализирана общинска администрация по стратегическо планиране, партньорства с бизнеса и нестопанския сектор, информация и мониторинг.

На тази основа, **основните приоритета на стратегията** са:

^ Развитие на конкурентноспособна и динамична местна икономика, реализираща местните потенциали и сравнителни предимства.

- ^ Изграждане на качествена жизнена среда и повишаване на привлекателността на общината за инвестиции и местоживееене.
- ^ Отваряне на общината към страната и света: използване на геостратегическото положение на общината за развитие на туризма, търговията и услугите, по-тясно сътрудничество със съседни общини.
- ^ Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво за подобряване процеса на управление и усвояване на средства от структурните фондове и кохезионния фонд на ЕС.

П 1.: Приоритет 1.: Развитие на конкурентноспособна и динамична местна икономика, реализираща местните потенциали и сравнителни предимства и повишаване на нейната инвестиционна привлекателност

Специфична цел 1.: Стимулиране развитието на частния сектор, привличане на нови динамични и конкурентни производства в общината

Мярка 1.1.: Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетингова реклама на града и общината, координиране на инициативите за икономическо развитие

Дейностите по тази мярка включват:

- Разработване на маркетингов профил на общината.
- Разработване на система от маркетингови мероприятия по привличане на чужди инвестиции, основани на преимуществата на общината за развитие на бизнес.
- Представяне на общината на национални и международни форуми за търсене на инвеститори.
- Разширяване на връзките на общината с други общини, области и градове в страната и чужбина. Привличане на инвестиции от тях.
- Създаване на лоби в национални институции, министерства и агенции и регулярни срещи и контакти с посолства в България
- Разработване на активна програма за промоциране на свободни търговски обекти, сгради и терени.

Мярка 1.2.: Привличане на инвестиции за максимално оползотворяване на местните ресурси и пазарната им реализация

Общината разполага с природни ресурси, които не са намерили своята достатъчна стопанска реализация поради липса на преработващи мощности и пазари за реализация.

- Развитие на рекреационни зони за отдих и туризъм в крайбрежната зона, м-ст “Батова”, около природната забележителност “Побити камъни”
- Предоставяне на неизползван сграден фонд за частен бизнес;
- Изграждане на промишлена зона – Аксаково, Игнатиево, Слънчево;
- Създаване на икономическа зона Варна – Аксаково – Белослав – Девня;

- Продажба на общински терени за изграждане на нови производствени мощности;
- Изграждане търговски комплекси - Аксаково, Игнатиево, Слънчево;
- Предоставяне на общински терени за развитие на частен бизнес
- Даване на концесия язовири;
- Строителство на постоянен базар в центъра на Аксаково, Игнатиево

Специфична цел 2: Създаване на условия и стимулиране развитието на средния и малък бизнес в приоритетни отрасли на леката промишленост, туризма и селското стопанство

Първата необходима стъпка е към подобряване на диалога и повишаване на взаимното доверие както между общината и бизнеса, така и между представителите му. Втората стъпка е в координирането на бизнес-намеренията, тяхното информирание и насочване. Сътрудничеството с частния капитал за постигането на тази цел следва да се основава на базата на коректното партньорство, опростяването на административните процедури – в рамките на законовата уредба и поемането от страна на общинската администрация на някои от функциите на инициатор и координатор на по-важни стопански начинания.

Мярка 2.1.: Развитие на общинско-частно партньорство за развитие на бизнеса

Дейностите по тази мярка включват:

- Анализ на нуждите, проблемите и възможностите за подкрепа от страна на Общината;
- Провеждане на регулярни срещи с бизнеса за информирание относно общински проекти;
- Подкрепа на бизнеса чрез осигуряване на информация за възможности за участие в Европейски програми и фондове на регионално, национално и международно ниво;
- Създаване на Консултативен съвет за бизнес развитие към Община Аксаково;
- Разработване, поддържане и разпространение на разширена база данни за всички търговски и индустриални имоти, които могат да бъдат отдадени под наем или продадени;
- Осигуряване на информация за възможностите за финансиране по Европейски програми и фондове на регионално, национално и международно ниво (със съдействието на неправителствени организации);
- Насърчаване започването на бизнес чрез правни консултации, обучение, "комплексно обслужване" за достъп до информация, посредничество за издаване на разрешителни, достъп до площ за стопанска дейност;

Приоритетните направления за подкрепа са:

- Развитие на отрасли с потенциал - текстилна и шивашка промишленост, хранително-вкусова промишленост, мебелна промишленост;

- Развитие на алтернативни сектори - селско стопанство, нови технологични и наукоемки производства;
- Организиране на партньорство между централните власти, общината, местния бизнес;

Специфична цел 3.:Повишаване на качеството на човешкия капитал и съответствието на квалификацията му с пазара на труда

Качеството на човешките ресурси може да стане едно от основните конкурентни предимства на общинската икономика. То се основава на доброто образование, наличието на гъвкавост на пазара на труда и сравнително доброто съотношение между цената на труда и квалификацията. Община Аксаково засега разполага главно с работната сила, която в повечето случаи се оказва нискоквалифицирана и неподходяща за работа с нови технологии.

Мярка 3.1.: Разработване на програма за привеждане на работната сила в съответствие с новите потребности на икономиката и инвеститорите.

Мярка 3.2.: Създаване на условия за непрекъснато професионално обучение с цел повишаване адаптивността на работната сила към потребностите на икономиката и инвестиционния процес.

Пазарът на труда не гарантира в достатъчна степен възвръщаемост на инвестициите - ефектът от обучението не се реализира веднага, а в по-дългосрочна перспектива. Освен това, работодателите са настроени предпазливо и по-скоро негативно към инвестиции в подготовка и повишаване на квалификацията на работната сила. Мярката предлага действия за насърчаване и подкрепа на професионалното обучение и отговаря на предизвикателствата на средата. В тази връзка е необходимо да се доразвият и приложат идеите за съвременни образователно-квалификационни центрове.

Специфична цел 4: Развитие на селското стопанство

Създаването на условия за развитие на устойчиво селско стопанство е основно предизвикателство в развитието на общината.

Целесъобразно е да се използват средствата на Структурните фондове на Европейския съюз за реализиране на проекти за обучение и преквалификация, за подобряване на породите в говедовъдството и овцевъдството в общината, за създаване на нови масиви от трайни насаждения, традиционни за земеделието в Аксаковския район с прилагане на нови технологии в тази област, за обновяване на машинния парк и създаване на бази за почистване и съхранение на селскостопанската продукция/етерично-маслени или многогодишни лекарствени растения/ и др.

Мярка 4.1: Създаване на предпоставки за развитие на селското стопанство чрез подобряване на информираността и изграждане на инфраструктура:

- Организиране и поддържане на информационен ресурс в общинската администрация относно възможностите за финансиране в селското стопанство и регулярно разпространение на актуална информация.
- Подобряване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура в региона, свързана със селското стопанство.

- Разработване на програма за промяна в структурата на културите и заетите площи.
- Изработване на земеустройствени и комасационни проекти за подобряване структурата на земеползването в общината.

Мярка 4.2: Развитие на екологично селско стопанство

- Създаване и инвестиране в бази за екологично чисто производство;
- Фамилни ферми, малки мандри и млекосъбирателни пунктове;

Мярка 4.3: Създаване на жизнени форми на сдружения в селското стопанство

- Лозаро - винарско дружество;
- Сдружения на преработвателите на селскостопанска продукция;

Мярка 4.4: Подобряване реализацията на селско стопанска продукция

- Изграждане пазари на едро за животните;
- Борси за селскостопанска продукция;
- Цехове за преработка на селскостопанската продукция;

Мярка 4.5: Повишаване ефективността в земеделието

- Подмяна лозя, трайни насаждения, овощни градини, пшеница, царевица, слънчоглед;
- Разширение, модернизация на база нови технологии на съществуващи форми (оранжерийен комплекс - с.Игнатиево);

Мярка 4.6: Проучване на възможности за развитие на нетрадиционни доходоносни отрасли от селското стопанство

- Проучване на възможностите за разработване на проекти и отчитане изискванията на осигуряващите финансиране организации (етерично-маслени култури, бубарство);

Мярка 4.6: Развитие на горското стопанство

- опазване и залесяване на горите;
- преработка и маркетинг в горското стопанство;

Специфична цел 5: Развитие на устойчив туризъм, базиран на природните дадености и културното наследство

Мярка 5.1.: Подпомагане развитието на културен, селски, екологичен и ловен туризъм

- Насърчаване развиването на селски туризъм, местно занаятчийство, ловен, риболовен, младежки и научноизследователски туризъм;
- Изграждане на туристически бази, спортно-рехабилитационни центрове, голф игрища, тенис кортове;
- Изграждане на увеселителни заведения, атракциони и др.;
- Реставрация на архитектурно-строителни паметници от античността и срадновековието – къщи, църкви, воденици, чешми, възстановяване на исторически сгради;

Мярка 5.2.: Насърчаване създаването на местни туристически продукти и маршрути и маркетингането им

- **Природен парк "Побити камъни" – изграждане и поддържане информационен център, екологични пътеки, места за отдих, пътно обслужващ комплекс;**
- **Местност "Батова" – Създаване на ловен резерват. Модернизиране и включване на хижа "Батова" в туристически вериги;**
- **Социализиране и използване на културно – историческото наследство и на фолклорните, и културните прояви за туристически цели – Събор надпяване "Батова";**

Специфична цел 6.: Развитие на техническата инфраструктура, създаваща условия за привличане на инвестиции, растеж и заетост

Инвестициите, свързани с местната инфраструктура са основен фактор за регионална конкурентноспособност, за повишаване мобилността на населението, намаляват цената и увеличават трафика на товарни и пътнически превозни средства в района на преноса на хора и товари, за навлизане на информационните и комуникационни технологии.

По-добрите условия за транспорт безспорно водят до повече инвестиции и създаване на благоприятни условия за растеж. В тази връзка община Аксаково проявява загриженост и включва редица проекти за ремонт, рехабилитация или изграждане на пътища, което обаче е изключително скъпо и изисква анализ на приоритетността на всеки участък. Финансовите ресурси и експертното участие за подобни проекти са силно централизирани, което налага обосноваване на исканията за финансиране на пътните проекти и лобиране.

Освен интрарегионалната свързаност, от съществено значение за икономическото развитие на региона е подобряването на пътищата от националната и местните пътни мрежи. Необходимостта от ангажирането на значителни ресурси може да се обоснове в рамките на националната стратегия за транспортните коридори и да се търси поетапно попълване на липсващите участъци или на тези в много лошо експлоатационно състояние.

Ефектът от подобрената пътна свързаност може да се търси в следните направления:

- **Стимулиране на местната икономика чрез подобряване на транспортните връзки със страната и съседните страни;**
- **Засилване на конкурентната среда на общинската икономика чрез улесняване на транспортните връзки и по този начин стимулиране на нейната ефективност;**
- **Увеличаване на заетостта в региона чрез пряка заетост в ремонтните дейности и косвена заетост в съпътстващите дейности.**

Мярка 6.1.: Доизграждане и поддържане на техническата инфраструктура

Тук се включват:

- **Доизграждане , рехабилитация и поддържане на общинската пътна мрежа**
- **Реконструкция на водопроводната мрежа и включване на нови водоизточници**
- **Доизграждане на цифрови централи и селищните телефонни мрежи**
- **Поддържане на електроснабдителната мрежа**

Мярка 6.2.: Подобряване на достъпа и развитие на информационните и комуникационни технологии в областта на публичните услуги и услугите за МСП.

Едно от важните условия за изграждане на конкурентен профил на районите е достъпът до информационни и комуникационни технологии. Липсата на достъп до подходящи телекомуникационни услуги представлява сериозна пречка в развитието на всички райони.

Регионалната политика следва да подкрепи развитието на мрежата на информационното общество в районите и достигането на значително равнище на изграденост на ширококолентовите комуникации и прилагането на информационните и комуникационни технологии чрез:

- изграждане на ширококолентови цифрови технологии за пренос на информация;
- подобряване достъпа до и развитие на он-лайн публични услуги;
- подпомагане на МСП за възприемане и ефективно използване на информационните и комуникационни технологии;
- развиване на умения, свързани с информационните и комуникационните технологии от местното население.

Мярка 6.3.: Енергийна ефективност

Енергийната ефективност не е самоцел, а средство за намаляване на разходите, подобряване на конкурентоспособността, сигурността на енергоснабдяването и опазване на околната среда. За това ще се разчита на пазарните сили, но също и на целенасочени предварителни действия на регионалната политика:

- Насърчаване на инвестициите в енергийна ефективност при крайните потребители /саниране на жилищни и обществени сгради, енергоикономично улично осветление и пр/
- Насърчаване развитието на по-икономични от електрическата енергия възможности за отопление и подобряване на достъпа на населението до тях
  - o Изграждане на ефективни системи за газификация или топлофикация, изискващи по-малко средства, отколкото изграждането на електрическа мощност за задоволяване на същото потребление
  - o Насърчаване използването на възобновяемите енергийни източници /ВЕИ/, които подобряват екологичното състояние, като по този начин намаляват нуждата от очистване на околната среда и разходите за здравеопазване и възстановяване на нанесените щети.

П 2: Приоритет 2: Изграждане на качествена жизнена среда и повишаване на привлекателността на общината за инвестиции и местоживеене

Специфична цел 1: Интегриране на цялата териториална общност към пазара на труда

Предотвратяване на безработицата и подкрепяне интегрирането на безработните в трудовия процес ще се постига чрез предложените дейности по горните цели, свързани с развитието на икономиката, инфраструктурата и уменията на работната сила, а така също и чрез предлагане на специализирани услуги на търсещите работа под формата на консултации и обучение.

Прилагането на превантивни и активни мерки на местните пазари на труда

следва да обхванат всички социални групи с особена подкрепа за най-рисковите групи. Борбата с безработицата изисква широкообхватни мерки за взаимна подкрепа на икономическата, социалната политика и политиката по заетостта. Инструмент на тази политика са общинските програми за заетост.

Основните акценти на местната политика за заетост ще бъдат върху развитието на съвременни професионални умения, информационните технологии и подобряване достъпа за обучение за младежите. Тя ще включи дейности за:

- професионална преориентация/повторно обучение/ преквалификация на заетите в районите, в които се осъществяват структурни промени;
- подкрепа на бъдещи предприемачи и самонаети.

Специфична цел 2: Повишаване на образователното равнище на населението

Мярка 2.1.: Разработване и стартиране на програми за ограмотяване, квалификация, преквалификация и заетост на населението в общината.

Мярка 2.2.: Подобряване на образователното обслужване на населението.

- Подобряване и развитие на останалата материално-техническа база следствие от икономизирането на средства при закриването на неефективни училища;
- Постепенно и плавно преминаване на ЦДГ и ПДГ на пазарен принцип.

Специфична цел 3: Повишаване на грижите за жителите на общината

Мярка 3.1: Подобряване на здравните услуги

- Осигуряване на преференции на здравни работници, упражняващи дейността си в непривлекателни райони на общината.
- Развитие и укрепване на материално-техническата база на лекарските и стоматологични практики.
- Създаване на хосписи и домове за социални услуги.
- Приоритетно организиране и насочване на дейността на медицинските кадри в областта на профилактичната медицинска помощ.
- Организиране, насочване и координиране на действията на здравната мрежа в борбата със социално значими заболявания като:
  - Сърдечно-съдови заболявания;
  - Онкологични заболявания;
  - Белодробни заболявания;
  - Ендокринни заболявания
  - Психични заболявания;
  - Травматологични заболявания.
- Подобряване на майчиното и детското здравеопазване и възпроизводство на населението.
- Промоция на здравето.

Мярка 3.2: Развитие на спорт и младежки дейности

- Подобряване на условията за спорт и отдих на населението
- Проектиране използването на спортни площадки, плувни басейни и други спортни обекти.

Мярка 3.3: Развитие на социално подпомагане и осигуряване, насочено към потребностите на жителите на общината.

Мярка 3.4: Подпомагане на социално-икономическото и културното развитие на Аксаково.

- Съхраняване и реклама на историческото и културно наследство на територията на общината;
- Създаване на условия за стимулиране на културния и интелектуален живот в община Аксаково;
- Повишаване на ефективността и обогатяване на формите на аматьорското и професионалното изкуство
- Рационализиране и усъвършенстване на съдържателната страна на самодейните и детските художествени форми, съобразно заявения интерес от обществеността.

Специфична цел 4: Опазване и подобряване качествата на околната среда

Опазване чистотата и подобряване състоянието на водата, въздуха и почвите в районите с потенциал за възникване на екологични проблеми включва прилагането на мерки, които ще подобрят екологичната обстановка в зависимост от териториалния обхват на увреждането, обхвата на засегнатото население, концентрацията на замърсяването и степента на вредност за човешкото здраве и природата. Предлаганите мерки ще въздействат в няколко направления: намаляване или елиминиране източниците на замърсяване, изчистване на замърсяването, възпрепятстване преноса на замърсяване от един на друг компонент и предпазване от замърсяване. Според характера си мерките могат да се групират като: **устройствени, програмни, технически и технологични, и институционални мерки, както и партньорство с бизнеса и гражданите.**

Мярка 4.1.: Прилагане на екологична оценка на устройствени планове, планове и програми за развитието на икономически сектори и инвестиционни проекти като основен механизъм за опазване на околната среда.

Районите следва да се развиват на базата на устройствени схеми и планове, в които се определят специални режими на застрояване и инвестиции, и ограничения върху правата на собственост - За целесъобразно устройство, териториите с екологични проблеми могат да се групират в устройствени зони, които се определят с общите и подробните устройствени планове.

Мярка 4.2.: Подобряване на системата за управление на отпадъци.

- Закриване на всички нерегламентирани сметища и стари замърсявания;
- Разширяване и оптимизиране на система за събиране и разкомплектоване на излезли от употреба МПС;
- Въвеждане на организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места;
- Въвеждане на разделно събиране на отпадъци;

- Въвеждане на такси за всички производители на отпадъци, които да покриват напълно разходите за тяхното екологически безопасно унищожаване;
- Разширение на сметицето с.Въглен – изграждане на трета клетка, инсталация за оползотворяване на биогаз. Изграждане на предприятие за преработка на отпадъците;

Мярка 4.3.: Партньорство с бизнеса и развитие на гражданско общество

За изграждане на успешно партньорство е необходимо да се предвидят информационни кампании, обучение, организиране на семинари и др. за:

- Привличане и повишаване участието на обществеността в процеса на вземане на решения.
- Осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията, съдържаща се във всички публични регистри и други документи, съгласно нормативната уредба.
- Повишаване на познанията, културата и съзнанието на децата и населението по въпросите на устойчивото развитие.
- Подобряване капацитета на стопанските сектори за управление на дейности, които въздействат върху околната среда, чрез масово прилагане на доброволни екологични схеми в индустриалния сектор (т.нар. схеми за екологичен мениджмънт и одит).

Специфична цел 5: Подобряване на благоустройството в общината

Благоустройството е друга типична област на общински компетенции. Естествено е голяма част от общинските проекти да са именно в областта на благоустрояването на населените места, усилия за създаване или подобряване на публичните блага **като осветление, водоснабдяване и канализация, улици и тротоари, паркове и градини.**

Ограниченията в благоустройствените мероприятия са свързани преди всичко с недостига на финансови ресурси. От друга страна, приоритетността на разходите за благоустрояване се гарантира от поименните списъци на обектите за капитално строителство. Подчертан е недостигът на финансови ресурси за благоустройствени и социални проекти в общинските финанси. Такива се извършват предимно за сметка на централните фондове при невъзможност за акумулиране на ресурси в местния бюджет.

Тази тенденция се усилва от недостатъчните приходи от общинската приватизация и наемите от общинските имоти, както и от липсата на други сериозни неданъчни приходи.

Целта е общината да се справя по-успешно с урбанистичните цели, комбинирайки централни, местни и частни ресурси. Основна слабост на благоустройствените проекти и мероприятия е слабата финансово-икономическа обосновка. Разходването на значителни ресурси по правило не се съпровожда с мотивация на разходите като приоритети и като ползи за населението. Липсва и обществен дебат по различните аспекти на проектите - урбанистичен, екологичен, функционален. В настоящия план за развитие на Община Аксаково присъстват няколко проекта от този тип:

- Газификация на град Аксаково, проучване за газифициране на останалите населени места

- Корекция на реки и дерета, ремонт диги язовири.
- Подобряване състоянието на уличната мрежа
- Водоснабдителни групи на населени места и др. урбанизирани територии
- Изграждане на канализационни системи на всички населени места в общината

П 3: Приоритет 3 "Отваряне" на общината към страната и света

Специфична цел 1: Развитие на туризъм

Наличието на силно-атрактивни природни и антропогенни ресурси, сглобяеми в конкурентни/продаваеми туристически продукти е възможност както за икономическото стабилизиране на общината чрез създаване на допълнителна заетост и приходи за населението, така и за приобщаване към други общности и културен и духовен обмен.

Мярка 1.1.: Социализиране на богатото природно и културно историческо наследство /КИН/.

Необходими са както определени действия от страна на общинската администрация, така и конкретни проекти за "социализирането " на КИН

- Създаване на специален екип от Общинската администрация и неправителствени организации
- Актуализиране на списъка на природните забележителности и културно историческите паметници и контрол върху тяхното състояние
- Коопериране на общината с потенциални инвеститори в тази област
- Предлагане на КИН като завършен туристически продукт "собствена марка" в рекламна страница на общината */т. е. не описание какво има, а как може да бъде видяно с предложения за организация, транспорт, храна, нощувка и пр/*

Мярка 1.2.: Развитие на познавателен туризъм чрез организиране на туристически маршрути.

- Улесняване на достъпа до историческите места и природните забележителности и подобряване състоянието на заобикалящата ги среда **/кандидатстване по проекти за достъп ../**
- Установяване на контакти с фирми, организиращи регулярни маршрути за реклама на своите продукти или съпътстващи друг отход
- Поддържане и експониране на обектите, представляващи интерес за посещение

Мярка1.3.: Развитие на рекреативен и спортен туризъм

Специфична цел 2: Между общинско сътрудничество с общини от областта и съседни области

Мярка 2.1.: Интегриране на усилията със съседни общини за обекти от общ интерес

Подходящи дейности и проекти по тази мярка включват:

- Изграждане на "пазар на производителите" и улесняване реализацията на

селскостопанската продукция на производителите от общините на областта и съседни области

- Коопериране на усилията за преработка на местни суровини, създаване на краен продукт и реализация на пазара
- Общи проекти за обслужваща инфраструктура
- Изграждане на водоснабдителните системи
- Изграждане на регионален център за управление на дейностите по отпадъците;

II 4: Приоритет 4: Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво за подобряване процеса на управление и усвояване на средства от структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС

Специфична цел 1: Увеличаване на местния капацитет за въздействие върху развитието на общината

Общината трябва да *укрепи своя потенциал* в следните приоритетни сфери:

- Координация на общинските политики;
- Разработване и управление на проекти за усвояване на средства от Предприсъединителните фондове, Структурните фондове и Фонд "Кохезия";
- Развитие на публично-частни партньорства;
- Мониторинг и оценка на плана и програмата за реализация.

Мерките по тази приоритетна област ще включат:

Мярка 1.1.: Подобряване на координацията и взаимодействието за прилагане на местната политика

Видовете дейност, които следва да бъдат подкрепени, са:

- развитие на партньорства с частния сектор, неправителствения сектор и цялата местна общност;
- изграждане на съвет/консултативна група за партньорство по изпълнение на плана;
- обучение на местните партньори в прилагане на принципа на планиране с участие;
- развитие на общинския маркетинг в партньорство;
- информация и публичност на предвидените мерки в плана;
- дискуссионни форуми.

Мярка 1.2.: Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение и оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници.

Тук се включват:

- техническа помощ за подготовка на проекти;
- обучение и развитие на уменията за управление на проекти, финансов

контрол;

- информационно осигуряване на процеса на управление;
- системи за мониторинг.

Мярка 1.3.: Подобряване на предоставяните услуги от местната администрация

В рамките на тази специфична цел ще се изгражда капацитет за подобряване на предоставяните услуги от регионалните и местните администрации, вкл. и на социални партньори и релевантни неправителствени организации (НПО), чрез обучение по мениджмънт на персонала и специфична подкрепа за ключови услуги, ускоряване и разширяване на административното обслужване на едно гише на регионално и местно местно ниво.

Мярка 1.4.: Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местно развитие

Доброто управление и ефективната институционална структура са важен източник на регионална конкурентноспособност, защото те повишават ефективността на предприеманите действия от публичната администрация на местно ниво.

Опитът показва, че доброто управление изисква преминаване от традиционния подход "отгоре надолу" към по-отворена форма, включваща съответните страни в региона. Тези партньорства трябва да обединят всички области на политиката, имащи отношение към икономическото, научното и социалното развитие (интегриран подход) в дългосрочен хоризонт (стратегически подход).

Друг аспект на проблема за комуникациите в общината е различната информационна осигуреност и свързаност на населените места. Необходими са повече координирани усилия на местните администрации, информационното общество и бизнеса за реализация на информационни проекти. Състоянието и тенденциите при въвеждането на информационните технологии силно корелира с икономическото и социалното развитие на общините и областите и е отново повод за регионални интервенции за смекчаване на неравенствата. Като възможна цел може да се формулира целенасочено въздействие върху информационното развитие на общината и регионалната икономика, коригиране на неравенството във въвеждането на върховите технологии.

Успехът на обсъдените по-горе инициативи изисква и активно ръководство от страна на един предприемчив орган на местната власт, който работи в тясно сътрудничество с бизнес-общността, неправителствения сектор, научно-изследователските институти и неправителствените организации. В следващите години общината ще трябва да поеме по-голяма отговорност за маркетинга на местната икономика и нейните конкурентни предимства. В този контекст кметът, Общинският съвет и цялото ръководство на общината ще се нуждаят непрекъснато от консултации за последиците от промените в национален и глобален мащаб върху развитието на местната икономика, за да може обществената и частна помощ, свързани с развитието на инфраструктурата, обучението, пропагандиране, лобиране и т.н да бъдат по-добре насочвани.

За реализация на принципа на партньорство общината следва да изгради **консултативна група за партньорство между обществеността/частния сектор** по проблемите на развитието на бизнеса, която ще оказва помощ при осъществяването на местната икономическа политика и ще упражнява надзор на системата за мониторинг на Общинския план.

6.2 Индикативна финансова таблица

Индикативната финансова таблица е структурен елемент на общинския план за развитие. Тя дава числов финансов и времеви израз на предвидените в плана мерки.

Групираны, **основните източници** за финансиране на планираните дейности и проекти са:

- **Национални източници**, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет, общински бюджети, от търговски дружества с държавно и общинско участие и финансиране от частни търговски дружества;
- **Средства по Инвестиционната програма за развитие на районите за целенасочено въздействие**, която ще включва средства за развитие на тези райони, разпореждана от Министерството на регионалното развитие и благоустройството.
- **Средства с източник Европейския съюз** – предприсъединителни фондове Фар, САПАРД и ИСПА до началото на 2007г.; Структурни фондове и Кохезионен фонд, както и останалите инициативи на Общността - след приемането на страната ни за пълноправен член на ЕС (вж. Приложение № 2);
- **Безвъзмездни средства от други източници и донорски програми.**
- **Привлечени средства** чрез кредитни инструменти и инвестиционни фондове (вж. Приложение № 3).

Както всички общини, така и община Аксаково трябва да разчита на собствения си капацитет и ресурси за финансиране подготовката на проекти и тяхното съфинансиране. От една страна, това означава при съставянето на годишните бюджетите да се определят приоритети и да се отпускат средства за разработване и съфинансиране на приоритетни проекти. От друга страна това налага възприемане на активна позиция от общината за мобилизиране на ресурси чрез създаване на партньорства както с НПО, така и с частни фирми и/или други общини, т.е. чрез обединяване на средства.

Продължаването на процеса на финансова децентрализация и предоставяне на по-голяма автономност на местните власти ще допринесат за повишаване на капацитета на общините, в т.ч на община Аксаково за усвояване на средства по Европейските фондове. Освен това се предвиждат и други мерки за утвърждаване на финансовата децентрализация, напр.:

- Разработване на законови процедури, регламентиращи правомощията на общините да емитират дълг: процедури по обезпечаване, получаване и оповестяване на кредитен рейтинг, публичност и отчетност на операциите;
- Стимулиране развитието на общинските кредитни пазари;
- Даване на автономност на местните власти при въвеждането на преференции за инвеститорите (от гледна точка на местните данъци и такси, развитие на инфраструктурата и т.н.) - за насърчаване инвестиционната дейност в общините и предвид процеса на финансовата децентрализация. С действието се цели стимулиране на състезателния характер при привличането на инвеститори от отделните общини.

Всички тези мерки ще доведат до нови възможности за финансиране и разработване на проекти и привличане на инвестиции от местните власти.

За да се осигури постоянното частно съфинансиране на дейностите, финансирани от Структурните фондове, ще се обърне внимание на мерките по Оперативните програми, където се изисква частно съфинансиране. Предвижда се създаването на публично-частни партньорства предимно в областта на концесиите при подобряването на базисната инфраструктура.

Прилагането на принципа на публично-частните партньорства за изпълнението и финансирането на задачите на общинското развитие трябва да се разглежда като въпрос от непрекъснато нарастваща степен на значимост. В настоящия момент участието на частния сектор в изпълнението на програмите за общинско развитие е ограничено почти изцяло до съфинансирани проекти с крайни бенефициенти МСП.

Прилагането на принципа на партньорство е само по себе си механизъм за повишаване на капацитета за усвояване на средства на общината. Усвояването на огромните средства по Структурните фондове и фонд Сближаване не би било възможно без да се мобилизират усилията на широк кръг от местни партньори, т.е. на цялата общност за развитие, за разработване и предлагане на голям брой висококачествени проекти. В пазарната икономика финансовите средства са съсредоточени основно в частния сектор. Здравите местни партньорства с частния сектор откриват пътя към частно съфинансиране, с което се осигуряват допълнителни средства за местни проекти.

Макета на индикативната финансова таблица е дадена в **Приложение1**. Финансовите разчети за мерките и проектните идеи ще бъдат изготвени на база експертни предположения, едновременно с изготвяне на тригодишната бюджетна прогноза, след приемане от Общински съвет на предложението проект на план за развитие. Предвижда се изготвяне на детайлизирани таблици обвързани с програмите за реализация на плана за развитие.

6.3. Изпълнение, наблюдение и актуализация на общинския план за развитие

Изпълнение на плана

Местната власт има ключова роля при изпълнението на амбициозните стратегически цели. От формулираните цели произлиза сложен комплекс от мерки/задачи, излизаци откъд рутинните задължения и капацитет на общинската администрация.

Това налага укрепване на създаденото специализирано звено в администрацията по Стратегическо планиране и развитие на принципа на партньорство. Публичността на общинския план за развитие не трябва да е формална. Активното привличане на бизнеса и неправителствения сектор е необходимо условие за реализация на предвидените мерки и проекти. Липсващият ресурс от идеи, компетенции, мотивация и пари се съдържа в местната общност. По повод изпълнението на плана, този ресурс трябва да бъде мобилизиран. Освен това е необходимо да се предприемат мерки за повишаване на общия капацитет на общинската администрация, както и на партньорите на общинското развитие, както е посочено в Приоритетна област № 3 на плана.

Изпълнението на общинския план за развитие ще се реализира по **два канала**. Първият основен канал е чрез **включване на мерки и проекти на общинския план в плановете за развитие на районите за планиране и като следваща итерация на плановия и програмен процес – в Националната оперативна програма за регионално развитие 2007-2013 г.**

Вторият основен канал е чрез мотивирани действия на местната власт в партньорство с частния бизнес и неправителствения сектор да реализира друга

значителна част от мерките и проектите със собствени средства.

Прилагането на принципа на публично-частно партньорство е основата за постигането на резултати по реализацията на плана и по двата канала.

Кметът на общината, освен че организира изработването на Общинския план за развитие и на програмата за реализацията му и ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет, ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на Програмата за реализация на Общинския план за развитие, представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на Програмата за реализация на Общинския план за развитие за одобряване от Общинския съвет, осигурява публичност и прозрачност на Общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му. Освен това като член на Областния съвет за развитие кметът на общината има възможност да влияе върху определянето на мерките и проектите, които ще бъдат включени и финансирани от Националната оперативна програма за регионално развитие, а така също и в новата Инвестиционна програма за развитие на районите за целенасочено въздействие. В своята дейност кметът ще бъде подпомаган от цялата **общинска администрация**.

Консултативна група за партньорство между обществения/частния сектор по проблемите на развитието на общината заедно с Комисиите на **Общинския съвет** ще оказват помощ при осъществяването на местната икономическа политика и ще упражняват надзор на системата за мониторинг на Общинския план за развитие.

Мониторинг/Наблюдение, оценка и актуализация

Мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работата по изпълнение на Общинския план. По този начин може да се сравни реалният напредък по изпълнението на плана с предварително планираните дейности. Мониторингът е част от регулярното управление на прилагането на плана и изпълнява основна функция: **обратна връзка и предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности и в резултат на това, на стратегическата цел и приоритетите**.

Ако трябва да се направи ясно **разграничение между мониторинг и оценка**, може да се каже, че “оценката започва там, където свършва мониторингът”, че оценката се фокусира върху ефектите, постиженията и изпълнението, докато мониторингът е насочен главно към ресурсите, дейностите, продуктите и отчасти - резултатите, както и че мониторингът трябва да се схваща по-скоро като текуща, постоянна дейност, докато оценяването е предимно, но не постоянна дейност. Мониторингът преди всичко дава информация, докато оценката “преценява” тази информация.

Наблюдението на изпълнението на плана се извършва от специализирана група към основната изпълнителна институция – звеното по Стратегическо планиране. Групата за наблюдение:

- разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодично извършва преглед на постигнатия напредък;
- разглежда резултатите от изпълнението на мерките и степента на достигането на целите;
- разглежда резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена;
- ежегодно подготвя доклад за изпълнението на плана, който кметът внася в Общинския съвет;
- прави предложения за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

Предложената по-долу система от количествени и качествени индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на плана отговаря на средните изисквания: стремеж към количествено представени индикатори, т.е измерими, систематизирани, стандартизирани с изискванията на Евростат, съпоставими, както и да се допълват от система от данни, която да осигурява периодичното им набиране, верификация на информацията, достъп до тях (**вж. Приложение 4**).

Актуализация

Настоящият план е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително “твърд” в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките и проектите.

6.4 Ред и начин за осигуряване на информация и публичност на плана

По време на разработването на плана бяха направени допитвания до заинтересовани социално-икономически партньори, както и до гражданското общество за тяхната визия за приоритетите на общината. Във връзка с приемането на стратегическата част на плана за развитие бяха създадени работни групи, които да начертаят бъдещето на общината. На тези публични обсъждания бе очертана стратегията на Аксаково.

Кметът на общината и специализираната администрация ще продължат започнатата дейност по осигуряване на информация за реализация на плана. За да предостави възможност на гражданите и всички заинтересовани страни да изразят своето мнение и коментари, е организирано публично представяне на плана.

По време на реализацията на плана кметът или оторизирани негови представители ще запознават гражданите периодично с програмата за реализация на Общинския план за развитие, както и с отчета за нейното изпълнение, посредством публични дискусии, участия в специализирани форуми и публикуване на информация в местни вестници и в интернет страницата на община Аксаково.